
SZAKDOLGOZAT

Színművész szak

Varga Levente János

Kaposvár

2023/2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Rippl – Rónai Művészeti Intézet

Osztatlan képzés

Színművész szak

Felvételi rendszerek a színművész felsőoktatásban

Belső konzulens: Kelemen Márta

egyetemi tanársegéd

Készítette: Varga Levente János

Neptun kód: AEWYQ6

Kaposvár

2023/2024

Tartalom

1. Bevezetés	5
1.1 A témaválasztás indoklása	5
1.2 Kutatási kérdések.....	5
1.3 Történelmi áttekintés.....	6
2. Felvételi rendszer Magyarországon	7
2.1 Első rosta	7
2.1.1 Az első rosta tapasztalatai felvételizőként.....	7
2.1.2 Az első rosta tapasztalatai segítőként	9
2.2 Második rosta.....	11
2.2.1 A második rosta tapasztalatai felvételizőként.....	11
2.2.2 A második rosta tapasztalatai segítőként	13
2.3 Harmadik rosta.....	14
2.3.1 A harmadik rosta tapasztalatai felvételizőként	14
2.3.2 A harmadik rosta tapasztalatai segítőként.....	16
3. A kutatás	17
3.1 A kutatás módszere	17
3.1.1 Célkitűzések	17
3.1.2 Mintavétel és résztvevők kiválasztása	17
3.1.3 Adatgyűjtés.....	17
3.1.4 Adatelemzés.....	18
3.1.5 Értékelés és következtetések.....	18
3.2 Az interjúkérdések bemutatása (3. Melléklet)	18
3.3 A kutatás eredményeinek bemutatása	21
3.3.1 A válaszok ismertetése	21
3.3.2 Az interjúk válaszainak összefoglalása	24
4. Összegzés	25
Irodalomjegyzék.....	27
Mellékletek	28
1. Melléklet: Nyilatkozat a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről	28
2. Melléklet: Konzulensi nyilatkozat.....	29
3. Melléklet: Interjú forgatókönyv - A különböző országok színművészeti szakjainak felvételi eljárásairól.....	30
4. Melléklet: Interjú	32
4.1 Melléklet: 1. Interjú	32
4.2 Melléklet: 2. Interjú	39

4.3 Melléklet: 3. Interjú	49
---------------------------------	----

1. Bevezetés

1.1 A témaválasztás indoklása

Szakedolgozatom témája a felvételi rendszerek vizsgálata a színművész felsőoktatásban. Mielőtt sikerült felvételt nyernem a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Színházi tanszékének színművész képzésére, más egyetemekre, illetve színész képzésekre is jelentkeztem. Tapasztalataim szerint az első és egyben legfontosabb rostára (Bérczes 1987), az instrukciók megvalósítására, az osztályt indító tanárok elvárásaira nehéz kellőképpen felkészülni.

Már egészen kiskoromban vonzott a színház világa, ezért szülővárosomban, Kecskeméten színjátszó körökbe jártam, így ismerkedtem meg nálam idősebb diákokkal, akik épp akkor készültek színművészeti felvételre. Ekkor találkoztam a repertoár-lista kifejezéssel, ami a következőkből állt: 5 monológ, 10 vers, 3 dal. Középiskolai tanulmányaim végeztével, magam is elkezdtem összegyűjteni saját repertoár-lista anyagomat, de ekkor még nem gondoltam, hogy a felvételi eljárás milyen nehéz lesz.

Egyetemi éveim alatt volt lehetőségem a felvételi eljárásban segítőként részt venni. Találkoztam az érem másik oldalával: külső szemlélőként figyelhettem az első rosta nehézségeit, kihívásait, kudarcait, sikereit. Az első rosta utáni fordulókön láthattam a jelentkezőket dolgozni a "bentlakásos" időszakban. Beszélhettem a csoportvezető tanárokkal, illetve az osztályt indító tanárokkal arról, hogy milyen szempontokat vesznek figyelembe. A felvételi eljárás során sok kérdés fogalmazódott meg bennem.

Szakedolgozatomban megvizsgálom a felvételi rendszerek kialakulását. Ismertetem a három fordulós felvételi folyamatokat. Interjút készítek több európai színművészképzésben részt vett színészekkel, megvizsgálva más egyetemi rendszerek felvételi követelményeit, hogy közelebb kerüljek kérdéseim megválaszolásához, amiket alább ismertetek.

Kutatásommal szeretnék a jelentkezőknek nagyobb rálátást biztosítani arra, hogy milyen rendszer alapján állítsák össze a repertoár-listájukat, hogyan zajlanak a felvételi rendszer bizonyos fordulói, milyen helyzetekkel találkozhatnak, a felvételt vezető tanárok milyen szempontokat vesznek figyelembe a bentlakásos időszak alatt, valamint hogyan érdemes dolgozni, milyen partnert célszerű választani.

1.2 Kutatási kérdések

A fentiek alapján az alábbi kutatási kérdéseket fogalmaztam meg:

-
1. Kell segíteni a felvételiző diákok félelmének leküzdését vagy a drukkhelyzet által képesek jobban teljesíteni?
 2. A második, harmadik rosta mennyiben képes feltárni a jelentkező valódi képességeit, hiányosságait?
 3. Elavult felvételi eljárásról beszélünk?
 4. Vannak másfajta technikák, módszerek, amikkel jobban lehetne szűrni a képességes jelentkezőket?

1.3 Történelmi áttekintés

Magyarországon, 1865. január 2-án indult útjának a magyar nyelvű színész oktatás.

I. Ferenc József, Őcsászári és apostoli királyi Felsége 1863. május 10-ik napján kelt legkegyelmesebb kéziratával Színészeti Tanoda felállítását rendelte el, s annak fönntartására jelentős összegű segélyt biztosított, hogy az mindenekelőtt a Nemzeti Színház számára úgy a drámai, mint az operai szakban, úgy elméletileg, mint gyakorlatilag színészeket és színésznőket képezzen (Nánay 2005, 9).

A Színészeti Tanoda székhelyét eleinte egy három szobából álló garzonlakás adta. (Csillag 1964). Későbbiekben a Nemzeti Színház egyik bérházában folyt az oktatás (Csillag 1964). Paulay Ede kiemelkedő alakja és egyben első igazgatója a színészeti Tanodának (Csillag1964). Paulay mellett Gyulai Pált aligazgatónak és elméleti tanárnak, Egressy Gábort és Szigeti Józsefet drámai gyakorlati tanárnak, Boccolini Ercolet és Böhm Gusztávot énektanárnak, Bakics Ferenczet zongorai kísérőnek, Campilli Frigyest tánctanárnak nevezték ki (Nánay 2005).

A Színészeti Tanodában kezdetben két osztály volt, a drámai és operai, melyet 1893-ban két külön intézménybe szervezik át (Csillag 1964). A drámai osztály Országos Magyar Királyi Színművészeti Akadémia címen fut tovább, míg az operai osztály a Zeneakadémia fennhatósága alá kerül (Csillag 1964). A Zeneakadémiával történő összevonás után Országos Magyar Királyi Zene- és Színművészeti Akadémia nevet viselte (Nánay 2005). Következő nagy állomása az intézménynek a főiskolai cím megszerzése volt, amire 1948. január 1.-én került sor Hont Ferenc igazgatósága alatt, Hontnak köszönhetően, és az általa kidolgozott nagyszabású koncepció alapján a színészkutatás mellett több szakon is elindult a képzés, mint például operatőrök, színpadi rendezők, dramaturgok stb. (Nánay 2005). Végül Nádasy

Kálmán igazgatósága alatt 1971-ben vált a főiskola egyetemi rangú intézménnyé (Nánay 2005).

A Színészeti Tanoda kezdetben igen csekély feltételt szabott a jelentkezők számára (Paulay 1874). A felvételi előírás mind az operai és prózai jelentkezőkre vonatkozott, nőknél 15, férfiaknál 18 életévet betöltöttek jelentkezhetnek szülői vagy gyámsági beleegyezéssel, továbbá a színpadhoz való jó kiállás és az általános műveltség is kritérium volt (sz.n. 2007). A versek vagy monológok pontos mennyisége nem volt megszabva csupán a magyar nyelv tiszta szókiejtése volt követelmény és a zenei hallás opera szakon (sz.n. 1865-1868). A Tanoda alapszabályaiban kikötötték, hogy a felvétel nem végleges: 6-8 hét próba-idő után a tehetségtelen, vagy hanyag növendéket elbocsátották” (Csillag 1964). A színészi pályára készülőktől megkívták, hogy szavaljanak. S ha rosszul szavaltak, elküldték Isten hírével” (Váradi 1904, 230). Külön pontban emeli ki a vezetőség, hogy a kifejezetten tehetséges jelentkezők egyből a második vagy harmadik osztályba is felvételt nyerhetnek továbbá a drámai, illetőleg prózai szakon végzetek kötelesek tanulmányaik után a Nemzeti színháznál gyakornoki munkát betölteni (Gajdó 2001). 1874-ben drámai szakon 140 növendékből mindössze 43, az operett szakon 187 felvett növendékből 28 végzett (Paulay 1874).

Ahogy Paulay Ede 1874-es visszaemlékezéséből is kiderül, a felvételi során nem lehet biztosan megítélni ki alkalmas és ki alkalmatlan erre a hivatásra, sok hallgatót elbocsátottak, de sokan voltak, akik önként hagyták el az intézetet (Paulay 1874). A következő idézet ismerősen csenghet azoknak, akik voltak már valamilyen színművészeti egyetemi, tanodai felvételin és nem jutottak tovább. ”A tanári kar lelkiismeretesen őrködött a felett, nehogy a színi pályára tehetséggel nem bíró fiatal emberek éppen legszebb éveiket vesztessék el az intézetben, és ezáltal más pályától elvonassanak” (Paulay 1874, 25). Ez a tanári szemléletmód a mai napig fennmaradt.

2. Felvételi rendszer Magyarországon

2.1 Első rosta

2.1.1 Az első rosta tapasztalatai felvételizőként

2018-ban jelentkeztem a Színház- és Filmművészeti Egyetem prózai színművész osztályába amikor Zsámbéki Gábor és Fullajtár Andrea voltak az osztályt indító tanárok. A felkészülésben segítségemre volt drámatanárom, illetve a repertoár-lista összeállításában

végzett színművészek tanácsai, ötletei. Azt a tanácsot kaptam, hogy úgy próbáljam összeállítani a repertoár-listámat, hogy az anyagok minél változatosabbak legyenek annak érdekében, hogy minél sokszínűbben tudjam magam megmutatni. Középiskolai irodalom órán elhangzott versekből, továbbá az elmúlt években látott színdarabok közül válogattam monológokat és hosszas keresgélés, kutatás után állt össze a repertoár-listám.

Amikor elérkezett az alkalmassági vizsga napja izgatottan ültem be a többi felvételire várakozó mellé az egyetem egyik folyosójára. Hosszas várakozás után mikor a nevemet felolvasták, beléptem az egyetem egyik fekete termébe, ahol Zsámbéki Gáborral találtam magam szemben. Az elmesélésekből már jól tudtam, hogy erre készülni mondhatni lehetetlen, annyit tehettem, hogy vártam milyen instrukciókat fogok kapni. Rövid bemutatkozás után Zsámbéki tanár úr a listámat nézegetve Henrik Ibsen *Peer Gyntjének* egyik monológját kérte, hogy úgy mondjam el, mint egy tűzoltó, aki bent rekedt a házban. A monológ harmadik soránál jártam amikor leállított. Az izgulás ekkor kezdett eluralkodni rajtam. A második monológ Spiró György *Csirkefej* című darabját kérte, de amint kimondta, hogy kérné, Zsámbéki hozzá is tette, hogy ezt ő már megrendezte és az úgy van jól. Majd az egyik versemet kérte a tanár úr, amit az első versszakig hagyott, hogy elmondjak. Ezután a bizottság egyik tagja megköszönte a részvételt és mondta, hogy távozhatok.

Éreztem, hogy nem teljesítettem jól. Nagyjából öt percet lehettem bent, de az előttem lévőkre se jutott több idő. Rövid várakozás után felolvasták a továbbjutók neveit. Mondanom sem kell: nem jutottam tovább. Természetesen csalódott voltam mivel úgy éreztem, hogy nem volt elég időm megmutatni magam. Tudtam, hogy nem teljesítettem jól, az otthon begyakorolt szövegek teljesen szétestek, a stressz hatására attól is féltem, hogy el fogom felejteni valamelyik sorát. Egészen új helyzet volt számomra előtte még ilyen típusú színházi helyzettel nem találkoztam.

A következő évben 2019-ben jelentkeztem a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) Színházi tanszékének színművész szakára, ahol Eperjes Károly és Szalma Tamás indított osztályt. Nagyobb tapasztalattal indultam neki a felvételinek, mivel előtte a Pesti Magyar Színiakadémiára és a Nemes Nagy Ágnes Művészeti szakgimnáziumba is jelentkeztem, ahol hasonlóképpen működött a felvételi. A MATE Színházi tanszékén sikeresen továbbjutottam az első, majd másod és végül a harmadik fordulón is, felvételt nyertem.

Az első fordulóra a már jól ismert 10 vers 5 monológ és 3 dal repertoár-listával érkeztem Kaposvárra. Hasonló szisztéma szerint, mint a Színház- és Filmművészeti Egyetemen különböző instrukciók szerint kellett előadnom a monológokat, verseket. Ami igazán meglepő volt, hogy nem kellett végig várnom amíg mindenki végez és csak azután ismertetik a

továbbjutók neveit, hanem miután kimentem a teremből, ahol a felvételi zajlott, rövid tanácskozás után visszahívtak és közölték velem a továbbjutást. Azon túl, hogy nagyon örültem, hogy mehetek a második fordulóra, tanácsokat adtak, hogy mire kellene jobban odafigyelnem, ilyen volt például a beszédtechnikám.

Ellentétben a Színház- és Filmművészeti Egyetemmel, Kaposváron a második forduló már nem egy napos volt, hanem beköltözünk az egyetemre négy napra. A harmadik rosta öt napból állt és az ötödik nap végére kiválasztották azokat, akik felvételt nyernek. Visszagondolva a Színház- és Filmművészeti Egyetemen történt első rostára, a leginkább hátráltató tényező az izgulás és az ismeretlentől való félelem volt, ami eltűnt belőlem a további fordulókön, bátran és magabiztosan tudtam megmutatni magamat, tudásomat és képességeimet.

2.1.2 Az első rosta tapasztalatai segítőként

Kaposváron az első rostán kettő segítő van jelen a felvételt vezető tanárok mellett abban a teremben, ahol a felvételi vizsga történik. Mint felvételi segítő, az egyik feladatom, hogy gondoskodjak a jelentkezők repertoár-listáinak összegyűjtéséről, továbbá én állítom vissza a terem rendjét, gyűjtöm össze a használt kellékeket, és készítem elő a következő jelentkezőt. Ezen kívül az is az én felelősségem, hogy egyesével szólítsam meg a jelentkezőket a várakozó helyiségben, és bevezessem őket a terembe, ahol a meghallgatásra sor kerül. Ez a folyamat segít fenntartani a rendet és a zavartalan működést az egész felvételi folyamat során, miközben biztosítja, hogy minden jelentkező pontosan tudja, mikor és hol kell megjelennie.

Tanárok, illetve osztályvezetők elmondásai szerint, sokszor az első fordulón amikor belép a jelentkező már sokszor érezhető, hogy az illetőt fel szeretné-e venni az adott osztályt indító tanár. „A felvételi háromlépcsős. Igazán bakot löni az első fordulón lehet. Ekkor egy szűk, öt-hat tagú testület dönt” (Bérczes 1987).

Az elkészült repertoár-listával a kézben lépnek be a felvételizők az ajtón. Hogyan jövünk be? Gondolnánk, hogy a magabiztossággal nem veszíthetünk, de ez sokszor rossz ómen lehet, akár provokatívan is tud hatni a bizottság számára, nem mellesleg a túlzott magabiztosság az alázat hiányát is jelentheti. Fontos megjegyezni, hogy nem civilként kell belépni, hiszen nem egy állásinterjúra érkezünk, hanem egy színművész felvételire. Sokszor kaptam meg egyetemi tanulmányaim során, egy-egy jelenet bemutatása során, hogy hova jövök be? Miért jövök be? Mi a célom? Meggyőzőnek kell lenni; olyan ez, mint egy halálugrás: egy lehetőség van csupán pár perc meggyőzni az érdeklődő tekinteteket, amelyek tetőtől talpig vizsgálják

minden egyes rezdülését a felvételizőnek. Meg kell próbálni legyűrni a lámpalázat, hiszen ez visszavet.

Az osztályt indító tanárok mellett gyakran bent ül a beszédtechnika, mozgás, énektanár is. Rengeteg szempontból figyelik a felvételizőt. A repertoár-lista átadása után rövid párbeszéd keretein belül a felvételiző mesél saját magáról. Mondhatni ez az egyik legkritikusabb része az első fordulónak, hiszen nagy valószínűséggel itt alakul ki a szimpátia az osztályt indító tanár és a jelentkező között.

A repertoár-lista önmagunk lenyomatának lehetősége. Nem feltétlen azokat a verseket, monológokat érdemes választani, amik a legismertebbek. Gondoljunk bele, hány *Dicsőséges nagyaurakat*, Liliom monológot, hallgattak már meg az évek során a tanárok. A kutató munka, az utánajárás meghozza gyümölcsét. Azt a verset, monológot érdemes választani hosszas keresgélés után, amelyről azt érzi az ember, hogy közel áll hozzá.

Segítőként azt figyeltem meg, hogy a nagy klasszikusok közül hoznak a felvételizők anyagot, a tanárok nagy valószínűséggel legalább tízszer láttak különböző adaptációkat vagy rendezték, esetleg játszották ezeket a darabokat. Amennyiben olyan szöveget választ a jelentkező, amiben több szereplő van, a felvételit vezető tanárok egyikét használja partnerként vagy ahogy Kaposváron, két hallgató ül bent segítőként, egyiküket kéri meg, hogy legyen a partnere a felvételizőnek ezzel is segítve, hogy minél jobban meg tudja nyilatkozni.

Problematisztikus szokott lenni amikor a felvételiző a darabok cselekményét nem teljesen ismeri, ezáltal a monológot sem tudja elhelyezni a megfelelő szituációban. „Nem egyértelmű az sem az ő fejükben, hogy miért érvénytelen, ha úgy adják elő a monológjukat, hogy nem ismerik alaposan magát a drámát” (Forgács 2017,25). Sokszor a felvételizők csak kiválasztják a számukra tetszetős monológot, de magát az anyagot nem ismerik. Az egyes monológokhoz, versekhez a felvételit vezető tanárok instrukciókat adnak a felvételizőnek. Mint ahogy említettem, a felvételit vezető tanárok partnereket is be szoktak küldeni a jelenetbe, ezzel is próbálnak segíteni hiszen könnyebb valakivel játszani, mint egyedül megélni az érzéseket, helyzeteket a színpadon. Nem arról van szó, hogy a tanárok minél nehezebb feladatot adjanak a leendő hallgatónak, sokkal inkább arról, hogy segítsék a felvételi stressz leküzdésében. Azt vizsgálják a felvételit vezető tanárok, hogy mennyire instrukcióérzékeny a felvételiző. Milyen gyorsan érti meg és tudja beépíteni az elhangzottakat? Képes-e kapcsolatot teremteni a partnerével? Mennyire van meg a már sokat emlegetett összhang és szimpátia, tanár-diák között? Mennyire formálható a későbbiekben a jelentkező? (Forgács 2017).

2.2 Második rosta

2.2.1 A második rosta tapasztalatai felvételizőként

Miután az első fordulón sikeresen teljesítettem, pár nap múlva megkaptam az emailt a második forduló időpontjáról. Nagyon izgalmas élmény volt megérkezni az egyetem udvarára, ahol 50-60 felvételiző – köztük én is – a nagy bőrröndökkel, izgatottan vártuk, hogy kezdetét vegye a második forduló.

A második forduló kezdetekor a tanszékvezető, Kéri Kitty ismertette a csoportok beosztását, illetve bemutatta a csoportvezető tanárokat, én az ő csoportjába kerültem. Röviden mindannyian bemutatkoztunk, majd kiosztásra kerültek a jelenetek, amik rövid pár soros párbeszédéből álltak. Nagyon sűrű volt ez a pár nap, mivel nem csak a jelenetek próbálásával kellett foglalkoznunk, hanem technikai órák is zajlottak előre meghatározott órarend szerint.

Kelemen Márta tartotta a beszédtechnika órát, légző-, hang-, artikulációs, ritmus- és koncentrációs gyakorlatok fordultak elő az órán, amikkel felmérte az esetleges beszédhibákat, továbbá a felvételizők képességét a csoportos munkát illetően.

A zenés mesterség órát Kéri Kitty tartotta: szólamban és egyénileg is kellett énekelni, továbbá felmérte, hogy ki, milyen hangszeren tud játszani. Az általa kiadott feladat szerint a "Megnézés"-ig egy dalt kellett közösen összeállítani instrumentális zenei kísérettel és szólam énekléssel.

A mozgás órát Takács Judit és Takács László tartotta. Alap néptánc lépéseket kellett elsajátítani, továbbá mozgás kombinációkat kellett egyedül bemutatni, ezekkel a feladatokkal mérték fel a fizikumunkat, ritmus érzékünket továbbá hogyan tudunk egyénileg és párosan a mozgás nyelvén közölni.

Azért volt fontos, hogy mind színészi mind készségtantárgyakból vizsgálva legyen a felvételiző, hogy a tanároknak lehetősége legyen megállapítani, hogy az esetleges beszéd, mozgás és ének képességei mennyiben fejleszthetőek.

A jelenetek készítése során széles skálán mozogtunk, a komoly drámai jelenetektől kezdve egészen a rendkívül szürreális, abszurd helyzetekig terjedt a spektrum.

A segítőknek nagyon sokat köszönhattünk. Minden csoportvezető tanár mellett két-három segítő volt jelen. A segítők kísérték a csoportokat egyik technikai óráról a másikra a délelőtti folyamán; tudtunk tőlük kellékeket kérni; elmentek a boltba, hogy több időnk maradjon a munkára, ha arra volt szükségünk, továbbá hasznos tanácsokkal láttak el minket. A segítők voltak azok, akik a "Megnézés" napja előtt összeállították a jelenet sorrendet a

csoportvezető tanár utasításai alapján és megtervezték, lepróbtálták velünk a jeleneteket összekötő változásokat.

Az utolsó napon az osztályt indító tanárokból, a technikai és mesterségtanárokból álló vizsgabizottság megtekintette a csoportok elkészült munkáit, majd elvonultak megvitatni, hogy kit tartanak alkalmasnak arra, hogy a harmadik fordulóra tovább engedjék. Miután megszületett a döntés arról, hogy kiket engednek tovább az utolsó fordulóra, a felvételizők összegyűltek és miután minden felvételiző szóban hozzájárult, hogy nyilvánosan tegyék közzé az eredményt, a tanszékvezető felolvassa a továbbjutók neveit.

A második rostan több célból történik kisebb csoportokban a munka: a csoportok “kvázi” órarend szerint tanulnak, kisebb csoportban a felvételiztetők jobban meg tudják figyelni az egyéni teljesítményt, a felvételizők fizikai, pszichés terhelhetőségét. A csoportok elosztása után a tanárok átadják a jeleneteket a felvételizőknek. A csoporton belül két-három fő csapatokat alkotnak a felvételizők és elkezdik megtanulni majd próbálni a jeleneteket.

Nagyon fontos a megfelelő partnerek kiválasztása. Könnyen bele lehet futni abba a helyzetbe, hogy a felvételiző nem a megfelelő embert választja magának partnernek, ezt időben fel kell ismernie a felvételizőnek, hiszen az idő nagyon kevés, ezért nem éri meg olyanokra felesleges időt pazarolni, akivel a munka nehezen vagy egyáltalán nem megy. A partnerválasztásnál érdemes a másik nemből is partnert választani, nagyon fontos ugyanis, hogy a felvételiző a férfi-nő helyzetben hogyan működik. Célszerű felismerni azokat a helyzeteket amikor egy adott jelenet ötlete nem tud megvalósulni; nem érdemes egy nem annyira erős jelenetet – ami nagy valószínűséggel nem kerül bemutatásra – sokszor próbálni, hiszen ezzel szintén rengeteg hasznos idő mehet el.

A csoportokat vezető tanárok azt tanácsolják, hogy minél több emberrel dolgozzon együtt a felvételiző, illetve minél több jelentet mutasson, mert így tudják megfigyelni, hogy miképpen tud a jelölt helytállni különböző karakterekben, emellett mennyire kreatívan és változatosan képes gondolkodni, hogyan tud akár partnerrel akár csoportosan dolgozni.

A csoportvezető tanár a felvételizőket próbálja minél kreatívabb és hasznosabb instrukciókkal ellátni, hogy a felvételiző a vizsga pillanatában a legjobb formáját tudja nyújtani. Az osztályt indító tanárok nem mindig vesznek részt a csoportok munkájában, gyakran külső megfigyelőként vannak jelen. Az osztályfőnökök figyelik a próbafolyamatokat, ahol a felvételizők önállóan dolgoznak továbbá az időszakos mutadásokon is rendszerint jelen vannak, figyelik, hogy az adott jelenet mennyiben képes fejlődni, ezzel együtt a jelenet kitalálója és megalkotója mennyire fejleszthető, mennyire instrukció érzékeny.

2.2.2 A második rosta tapasztalatai segítőként

Első éves színművész hallgató voltam amikor segítőnek jelentkeztem a felvételi eljárásba. Nagyrészt az motivált, hogy szerettem volna visszaadni abból a szeretetből és odafigyelésből a felvételiző diákoknak, amit én kaptam a segítőktől akkor, amikor én felvételiztem, másfelől pedig nagyon szerettem volna megismerni, hogy a tanárok a második, illetve harmadik forduló alatt milyen szempontok alapján döntenek, hogyan látják a felvételiző diákokat.

Segítőként próbáltam a tanárokat és a felvételizőket egyaránt segíteni. Egyes felvételizők magabiztosan álltak, mások láthatóan idegesek voltak, kezükben szorongatva nagy utazótáskájukat. Segítőként még jobban éreztem, hogy a tanárok nyugodt, támogató légkört teremtettek a munkafolyamat elejétől kezdve hiszen tudták, mennyire megterhelő ez a nap a felvételizők számára.

Fontos volt a tanároknak látni, hogy a jelentkezők hogyan birkóznak meg a nyomással, hogyan alkalmazkodnak a váratlan helyzetekhez. Izgalmas volt külső szemmel figyelni ahogy a felvételizők az egyetem különböző pontjain, az udvaron, folyosón, tantermekben próbálnak, hogy a jelenetek a csoportvezető tanárok instrukciói alapján mennyire rövid idő alatt képesek szintet lépni. Egy jól előadott monológ vagy párbeszéd sokat elárult a jelentkező technikai készségeiről és érzelmi intelligenciájáról.

A csoportvezető tanárok a jeleneteknél a frissességet és a kreatív megközelítést egyaránt figyelték. Nemcsak az egyéni teljesítményt figyelik a csoportvezető tanárok, illetve az osztályfőnökök amikor egy jelenetet mutatnak a felvételizők, hanem sokszor járkálnak az egyetem folyosóin, udvarán, ahol figyelik a munkafolyamatokat. A döntésnél nagy szerepet játszik az is, hogy a felvételiző mennyire képes csapatban dolgozni, hiszen azok, akik végül bekerülnek az osztályba öt évig együtt kell dolgozniuk.

Felvételizőként azt gondoltam, hogy a tanárok részéről a döntés biztosan könnyű lehet és már az első pár napban tudják, hogy kit engednek tovább, de segítőként láttam, hogy ez számukra is milyen nehéz és megterhelő feladat tud lenni. Sokszor órákba telik mire megszületik a döntés.

Azok a jelentkezők, akik nem jutottak tovább a harmadik fordulóra, lehetőséget kapnak arra, hogy beszéljenek az osztályvezetővel vagy a csoportvezető tanárokkal. Az oktatók részletesen ismertetik a döntésük hátterét és konstruktív visszajelzést nyújtanak a jelentkezők számára a további fejlődési lehetőségekről, valamint tanácsokat adnak arra vonatkozóan, hogy mely területeken szükséges fejlesztésre törekedniük a felvételizőknek a jövőben.

2.3 Harmadik rosta

2.3.1 A harmadik rosta tapasztalatai felvételizőként

2019-ben amikor bekerültem a MATE színművész szakának harmadik rostájára, hasonlóan, mint a második fordulónál, beköltöztünk az egyetemre négy-öt napra. A második és a harmadik forduló között csupán pár nap telt el, négy csoportra osztottak bennünket. A csoportvezető tanárok Kelemen József, Szalma Tamás, Kéri Kitty és Réczei Tamás voltak. Kelemen József csoportjába kerültem. Miután megtörtént a csoportok elosztása mindenkit behívtak az egyetem egyik mesterség termébe, ahol a felvételit irányító oktatók részletesen tájékoztattak a következő napok menetrendjéről és struktúrájáról. A jelenetek elkészítésének folyamata a harmadik fordulóban hasonló rendszer alapján zajlott, mint a másodikban, azonban itt a drámairodalom klasszikus alkotásai mellett néhány kortárs drámaíró műveiből is választottak a tanárok. Az irodalmi válogatás olyan jelentős szerzők műveinek jeleneteit ölelte fel mint Shakespeare, Ibsen, Csehov, Molnár, Sipró és Bródy. A drámák cselekményét röviden Kelemen József ismertette, ezután elkezdődött a munka a jelenetekkel.

A csoportban voltak már ismerős arcok, akikkel a második rostán egy csoportban voltam, viszont voltak olyan felvételizők, akiket csak látásból ismertem. A második forduló rövid jeleneteinek szövege könnyen memorizálható volt, viszont a harmadik fordulón az esetenként több oldalas jelenetek szövegének megtanulására sok időt kellett szánni. Ahogy a második fordulón megtanultam, az időnk beosztása az egyik legfontosabb tényező a bentlakásos felvételi vizsga alatt.

Első körben a hozzám legközelebb álló jeleneteket választottam ki és ezután kerestem hozzá partnert. Összesen négy jelenettel kezdtem el dolgozni, ebből kettő jelenet került be a vizsgára, viszont azokkal a jelenetekkel, amik nem kerültek be szintén sok időt foglalkoztam az első két napban. A harmadik rosta során is döntő szerepet játszott a partnerválasztás, ami nem volt könnyű hiszen nem volt idő az ismerkedésre, a hosszas beszélgetésre. Az említett időhiány miatt sokszor a szerencsén múlik a közös munkához történő partnerválasztás. Nekem két partnerrel nagy szerencsém volt mert a közös munka kezdetétől egymásra tudtunk hangolódni pedig csak akkor találkoztunk először amikor egy csoportba kerültünk a harmadik fordulón. A másik két partneremről ez nem volt elmondható, nem volt közöttünk vita vagy összeveszés, de a kevés idő és a feszített munka miatt nem tudtak a megfelelő ütemben működni a jelenetek próbái, ezért is kerültek ki ezek a jeleneteim.

Nem volt könnyű a próbaidők beosztása mert egy-egy ember akár négy-öt különböző partnerrel készített jelenetet ezért időnként csak 10-15 perc jutott arra, hogy egy jelenetet próbálni tudjunk mert a partneremnek mennie kellett egy másik jelenet próbájára. A próbált jeleneteket folyamatosan mutattuk a csoportot vezető tanárnak, aki mindig instrukciókkal látott el minket. Fontos megjegyezni, hogy a jelenetet nem megrendezte Kelemen József, csupán színészi instrukciókat adott. Nagyon kimerítő volt minden egyes nap; az első napokban akár hajnali 1-2 óra körül is mutattunk jeleneteket Kelemen tanár úrnak. A hét közepén Eperjes Károly és Szalma Tamás osztályt indító tanárok egyéni meghallgatást tartottak az első rostára készített repertoár-listánkból. A második fordulóhoz hasonlóan, ebben a szakaszban is alaposan megvizsgálták a jelöltek beszéd-, mozgás- és énektudását. A tanárok ezeket a készségeket értékelték, hogy megállapítsák a jelentkezők esetleges hiányosságait és technikai felkészültségét.

A harmadik forduló során, akárcsak az első és második fordulón a színész szakos hallgatók ismét segítőként vettek részt. Amikor a csoportvezető tanár nem tudta a jelenetek sokasága miatt azonnal megtekinteni vagy értékelni a munkánkat, a segítők láttak el minket tanácsokkal és segítséget nyújtottak a szövegtanulásban is. Hasonlóan a második rosthöz, a segítők logisztikai feladatokat is elláttak, biztosítva minden szükséges támogatást és segítséget (például étel, víz és kellékek, beszerzése), annak érdekében, hogy a munkánk a lehető legjobb és leghatékonyabb módon haladhasson.

A "Megnézés" napján az egyetem különböző mesterségtermeibe elindultak a felvételiztető tanárok és a segítők megtekinteni minden csoport vizsga jeleneteit. Amikor minden csoport jeleneteit megnézték a felvételi bizottság elvonult megvitatni, hogy kiket vegyenek fel. Hajnali egy óra körül hívtak be mindenkit a földszinti 1-es mesterség terembe. Tanszékvezető asszony elmondta, hogy most felolvassa azoknak a neveit, akik felvételt nyertek, miután minden felvételiző szóban hozzájárul, hogy nyilvánosan tegyék közzé az eredményt. Azoktól, akik sikeresen felvételt nyertek azt kérték, hogy mértéktartóan és tisztelettudóan örüljenek sikerüknek, ezzel is kifejezve a megbecsülésüket azon jelentkezők felé, akik nem nyertek felvételt az egyetemi képzésre. A névsor felolvasása után azokat, akik nem nyertek felvételt megkérték, hogy fáradjanak ki a teremből; ekkor láttam meg, hogy kik lettek az osztálytársaim.

A színművészeti felvételi rendszer harmadik fordulója különösen fontos szerepet tölt be a jelentkezők kiválasztásának folyamatában. Ez a szakasz lehetőséget ad arra, hogy a jelentkezők személyes és művészei képességeiket még részletesebben meg tudják mutatni az osztályfőnököknek és az egyetemen tanító tanároknak. A tanárok feltárlják a jelentkezők

motivációit, művészi elképzeléseit, továbbá, hogy mennyire vannak tisztában a szakma kihívásaival.

A harmadik fordulóban szűkebb időkeret áll rendelkezésre a feladatok elvégzésére, ez további nyomást jelentett a jelentkezők számára, és megmutatta hogyan kezelik a stresszes helyzeteket és hogyan dolgoznak hatékonyan a határidők mellett. A második és a harmadik fordulón ezek a hiányosságok és előnyök tökéletesen ki tudnak derülni.

Azon túl, hogy meg akarjuk mutatni a képességeinket, kreativitásunkat, alázatunkat a munkához és a szakmához, meg kell birkóznunk a fáradtsággal, az ebből adódó feszültségekkel, konfliktusokkal. Voltak olyan felvételizők, akik a második nap körül közölték a csoportvezető tanárral, hogy ők ezt nem bírják és hazamennek. A harmadik forduló magasabb stressz-szinttel és nyomással jár, hiszen ez már az utolsó lépés a felvételi során. Hatalmas öröm és eufória amikor a teljes felvételi eljárás több hónapig tartó folyamatának a vége sikerrel zárul. A felvételt nyert diákoknak részletes tájékoztatást adtak a következő lépésekről, beleértve a beiratkozást és az egyetemi élet kezdő szakaszait.

2.3.2 A harmadik rosta tapasztalatai segítőként

Segítőként talán a harmadik forduló volt a legemlékezetesebb és legizgalmasabb, mivel ez megmérettetés az utolsó lépcsőfok ahhoz, hogy valaki bekerüljön a színművész képzésbe.

Amint a harmadik forduló reggelén beléptem az egyetem udvarára, azonnal éreztem a levegőben vibráló feszültséget. Az udvaron a már második fordulóról jól ismert arcokkal találkoztam. A felvételi eljárás harmadik fordulója minden résztvevő számára különösen mély érzelmi élményt nyújt.

Amikor először vállaltam felvételi segítői szerepet ahhoz a csoporthoz kerültem, ahol Kelemen József került kijelölésre mint csoportvezető tanár. Az évek során lehetőségem volt Kéri Kitty és Szalma Tamás vezette csoportokban is segítőként tevékenykedni. Egy-egy ilyen csoporthoz általában 2-3 segítőt rendelnek ki, akik különböző feladatokban nyújtanak támogatást a csoportvezetőknek és a jelentkezőknek egyaránt, ezzel is hozzájárulva a felvételi folyamat zökkenőmentes lebonyolításához. Amikor segítőként részt vettem ebben a fázisban, nem csak a jelentkezők tehetségét és készségeit láttam meg, hanem a személyiségüket is megismertem ezáltal akarva akaratlanul közel kerültem egy-egy felvételizőhöz. A próbák közti személyes beszélgetések során többet megtudtam a jelentkezők egyéni küzdelmeiről. Például, hallottam olyan felvételizőkről, akik a színházat terápiás eszközként használták személyes tragédiák feldolgozására, vagy másokról, akik ellenálltak a családi nyomásnak, hogy

megvalósíthassák azt az álmukat, hogy színészek legyenek. Ezek a beszélgetések valódi betekintést nyújtottak abba, hogy milyen mély hatással lehet a színház az emberek életére. A csoportban lévő felvételizők, akiket segítettem ebben a pár napban nagyon közel kerültek hozzám és egyaránt szurkoltam mindenkinek, hogy bekerüljön a képzésre. Aki a harmadik fordulóra eljut az már önmagában hatalmas teljesítmény.

Amikor a tanárok elvonultak megvitatni, hogy kik kerüljenek be az osztályba, mi segítők is izgatottan vártuk az eredményt. A tanárok pontozási rendszer alapján rangsorolták a felvételizőket. A segítőknek összesen egy szavazata volt, hogy szerintük kit kellene felvenni. Érvek és ellenérvek hangzottak el az alapján, hogy kire adjuk le közösen azt az egy szavazatot. A harmadik forduló segítőként egy mélyen emberi és érzelmi utazás volt.

3. A kutatás

3.1 A kutatás módszere

3.1.1 Célkitűzések

A kutatásommal az a célom, hogy összehasonlítsam a magyarországi és nemzetközi színművészeti felvételi rendszereket. Az interjúk alapján elemeztem a színművészeti felvételi rendszerek közötti különbségeket, hasonlóságokat, valamint a végzett színművész hallgatók tapasztalatait és véleményeit.

3.1.2 Mintavétel és résztvevők kiválasztása

A résztvevők olyan végzett színészek, akik nemzetközi színművészeti felsőoktatási intézmények felvételi eljárásaiban vettek részt. A mintavétel során figyelembe vettem a sokszínűséget és a különböző tapasztalati háttérrel. Három interjúalanyt kérdeztem meg: N.D. (nő, Romániában végezte a tanulmányait), H.M. (férfi, az Egyesült Királyságban végezte a tanulmányait), V.B. (férfi, Oroszországban végezte a tanulmányait).

3.1.3 Adatgyűjtés

Részletes interjúkat készítettem a résztvevőkkel, melyek során előre meghatározott kötött kérdéssort használtam (Falus 2004). Az interjúkat hangfelvétellel rögzítettem az iPhone 14 pro okostelefonom hangjegyzet applikációjával és a Transkriptor alkalmazással készítettem

el a leírást. Az interjúk lebonyolítása Messenger videóhívások és személyes találkozók keretében történt.

3.1.4 Adatelemzés

Kézi adatelemzéssel kategorizáltam az interjúk során kapott információkat. Az interjúk elemzése során a felvételi rendszerrel kapcsolatban előkerülő közös pontokat és kihívásokat, illetve különbségeket kerestem.

3.1.5 Értékelés és következtetések

Az adatelemzés eredményeként értékeltem a külföldön végzett színművészek tapasztalatait és véleményeit a magyarországi, illetve a külföldi felvételi rendszerről. Levontam a következtetéseket a felvételi folyamatok esetleges különbségekről és hasonlóságairól. Az értékelés során elemeztem a felvételi rendszerek erősségeit, gyengeségeit és a jól működő gyakorlatokat.

3.2 Az interjúkérdések bemutatása (3. Melléklet)

1. *Hogyan kerültél a színház közelébe?*

Kérdés relevanciája: A kérdéssel szeretnék rámutatni arra, hogy az interjúalany hogyan került a színház közelébe. Szeretném megérteni az interjúalany motivációit a színház iránt.

Várt eredmények: Szeretném, hogy személyes történeteket meséljen el az interjúalany, amelyek befolyásolták az interjúalany jelentkezését a színművészeti szakra.

2. *Melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézménybe, vagy intézményekbe felvételizéltél életed során?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel konkrét információkat szeretnék kapni arról, hogy melyik intézményekbe próbált az interjúalany felvételt nyerni, amely segít jobban megismerni az különböző színművészeti képzések elvárásait.

Várt eredmények: Szeretném megérteni, hogy melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézményeket tartott az interjúalany vonzónak.

3. *Milyen felkészülési folyamatok előzték meg az első fordulóra történő jelentkezésedet?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel arra szeretnék rávilágítani, hogy milyen előkészületeket tett az interjúalany a felvételi folyamatra való felkészülés során.

Várt eredmények: Szeretnék betekintést nyerni az interjúalany felkészülési stratégiába, beleértve az esetleges színművészeti előkészítőket, színjátszó múltat, továbbá megismerni az adott felsőoktatási színművészeti képzés kritérium rendszerét.

4. *Hány forduló volt a felvételi eljárás abban az évben, amikor jelentkezél arra az egyetemre, ahova végül felvételt nyertél?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel arra törekszem, hogy információt szerezzek arról, hogy milyen hosszú és milyen strukturált volt az a felvételi folyamat azon az egyetemen, ahová az interjúalany végül felvételt nyert.

Várt eredmények: Szeretnék információt kapni arról, hogy más-más felsőoktatási színművészeti egyetemek hány forduló felvételi eljárást alkalmaznak.

5. *Kik voltak a felvételt vezető tanárok?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel információt szeretnék kapni arról, hogy milyen szakmai oktatók voltak jelen a felvételi folyamatban abban az évben amikor interjúalany jelentkezett a képzésre.

Várt eredmények: Szeretném megismerni azokat a szakembereket, akik részt vettek a felvételizők kiválasztásában.

6. *Egyéni, páros, csoportos helyzetben történt a felvételi?*

Kérdés relevanciája: Ez a kérdés segít nekem megérteni, hogy a vizsgált képzések mennyire helyeznek hangsúlyt a különböző csoportos vagy egyéni megnyilvánulásokra a jelentkezők részéről.

Várt eredmények: Szeretnék információt kapni arról, hogy milyen helyzetekben kellett a jelentkezőknek megmutatniuk képességeiket, ami segíthet másoknak felkészülni a különböző felvételi helyzetekre. Szeretném megérteni, hogy milyen készségeket értékelték a felvételt vezető tanárok.

7. *Milyen térben történt a felvételi vizsga?*

Kérdés relevanciája: A kérdés által szeretném megismerni azokat a körülményeket, amelyekkel a jelentkezők találkoztak a felvételi eljárás során.

Várt eredmények: Szeretnék többet megtudni a vizsga lebonyolításának körülményeiről, amely segíthet a jelentkezőknek jobban felkészülni a környezeti tényezőkre.

8. *A különböző fordulók milyen elvárásoknak kellett megfelelni annak érdekében, hogy továbbjuss a következő fordulóra?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel szeretném jobban megismerni az egyes fordulók követelményeit, továbbá azt, hogy milyen készségeket és képességeket tartottak fontosnak az egyes fordulók felvételt vezető tanárok.

Várt eredmények: Szeretnék részletes információkat kapni a felvételi rendszer kritériumairól.

9. *Mik voltak azok a pillanatok, amikor úgy érezted, hogy igazán képes vagy megmutatni a tehetségedet és kreativitásodat?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel az a célom, hogy feltárjam azokat az alkalmakat, amikor az interjúalany a leginkább képes volt megmutatni a saját képességeit. A kérdés segítségével szeretnék betekintést nyerni az interjúalany személyes tapasztalataiba és sikerélményeibe a felvételi folyamat során.

Várt eredmények: Szeretném megismerni, azokat a tényezőket, amelyek elősegítik a felvételizőket a tehetségük megmutatásában.

10. *Milyen kritériumokat érzékeltél a felvételi bizottság részéről? Melyek voltak a legfontosabb szempontok?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel szeretném megismerni a bizottság értékelési szempontjait. A kérdés által szeretném megvizsgálni, hogy milyen objektív és szubjektív kritériumokat alkalmaznak a felvételit vezető tanárok a felvételi döntések meghozatalakor.

Várt eredmények: Szeretnék részletes információkat kapni arról, hogy a felvételi bizottság milyen képességeket és tulajdonságokat értékelt, ami segíthet a jövőbeni jelentkezőknek jobban felkészülni a felvételi eljárásra.

11. *Elmesélnéd részletesen, hogy az adott fordulón pontosan mi történt?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel a felvételi folyamat minden egyes lépésének részletes leírását szeretném megismerni.

Várt eredmények: Részletes tájékoztatást szeretnék kapni a felvételi forduló menetéről.

12. *Milyen nehézségekkel küzdöttél a felvételi folyamat során, és hogyan sikerült ezeket leküzdened?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel szeretném feltárni, hogy az interjúalanyok milyen akadályokkal és kihívásokkal találkoztak.

Várt eredmények: Hasznos tanácsokat és taktikákat szeretnék kapni, amelyek segíthetnek más jelentkezőknek a hasonló nehézségek leküzdésében.

13. *Milyen tanácsot tudnál adni egy először felvételiző diáknak?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel hasznos tanácsokat adhat az interjúalany azok számára, akik először vesznek részt a felvételi folyamatban.

Várt eredmények: Konkrét javaslatokat és tippeket szeretnék begyűjteni, amelyek segíthetnek a jelentkezőknek sikeresebben helytállni a felvételi folyamat során.

14. *Ha varázserőt kapnál, hogy bármit megtehess, akkor mit változtatnál meg a felvételi rendszeren?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel arra szeretném ösztönzi az interjúalanyt, hogy gondolkodjon el a felvételi rendszer jelenlegi hiányosságain, és képzelje el, hogyan lehetne azt jobbá tenni.

Várt eredmények: Véleményeket és javaslatokat szeretnék kapni a felvételi folyamatok továbbfejlesztésére.

15. *Mit kérdeztél volna meg, amit én nem kérdeztem vagy kihagytam?*

Kérdés relevanciája: Ezzel a kérdéssel lehetőséget szeretnék biztosítani az interjúalanynak, hogy elmondja azokat a kérdéseket, amelyek számukra fontosak, de még nem kerültek szóba.

Várt eredmények: Szeretném, hogy további kérdések és aspektusok jöjjenek elő a felvételi rendszerrel kapcsolatban.

3.3 A kutatás eredményeinek bemutatása

3.3.1 A válaszok ismertetése

1. *Hogyan kerültél a színház közelébe?*

Az első interjúalanyom gyerekkorától kezdve a színház világában nőtt fel, mivel családjában több színész is van (4.1 Melléklet). A megkérdezettek között szerepelt még válaszként, hogy az interjúalany gyerekkorában kezdte megkedvelni a színház világát (4.2 Melléklet). Volt olyan válaszadó, aki pontosan nem tudott visszaemlékezni arra, hogy hogyan került közel a színházhoz (4.3 Melléklet).

Egy interjúalany gyermekkorától fogva a színházi világban nőtt fel, hiszen családjában több színész is van (4.1 Melléklet), ketten pedig személyes ambíciók révén kerültek a színház közelébe (4.2, 4.3 Melléklet).

2. *Melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézménybe vagy intézményekbe felvételiztél életed során?*

Első interjúalanyom a RADA, LAMDA, és a Guildhall School of Music and Drama nevű intézményekbe jelentkezett, amelyek az Egyesült Királyságban találhatóak (4.1 Melléklet). A megkérdezettek között szerepelt még válaszként a Budapesti Színház- és Filmművészeti Egyetem (4.1, 4.3 Melléklet), a Kaposvári Egyetem színművész képzése (4.2, 4.3. Melléklet), valamint a Moszkvai Művész Színház Akadémia (4.2 Melléklet), továbbá a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (4.3 Melléklet).

A megkérdezettek közül, egy interjúalany Moszkvában, egy az Egyesült Királyságban, egy pedig Marosvásárhelyen végezte el a színművészképzést (4.1, 4.2, 4.3 Melléklet).

3. *Milyen felkészülési folyamatok előzték meg az első fordulóra történő jelentkezésedet?*

Az egyik interjúalanyom arról számolt be, hogy hosszú évekig felvételizett, ezért volt már teljes repertoár-listája (4.3 Melléklet). A megkérdezettek között szerepelt még válaszként, hogy verseket, monológokat gyűjtöttek a repertoár-listához (4.1 Melléklet).

4. *Hány forduló volt a felvételi eljárás abban az évben, amikor jelentkezted arra az egyetemre, ahova végül felvételt nyertél?*

A válaszokból kiderült, hogy A Guildhall School of Music and Dramában a felvételi eljárás három fordulóból állt, ahol az utolsó forduló két napig tartott (4.1 Melléklet). A második interjúalanyom hagyományos értelemben nem vett részt a Moszkvai Művész Színház Akadémia nevű intézmény felvételi eljárásában, mivel egy nemzetközi műhelymunka során és egy cserediák program keretében került be a képzésre (4.2 Melléklet). A válaszokból kiderült, hogy a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen három forduló volt a felvételi eljárása (4.3 Melléklet).

5. *Kik voltak a felvételt vezető tanárok?*

Egy interjúalanyom említette Patsy Rodenburgot, aki többek között Sir Ian McKellen és Dame Judi Dench beszédtanára is volt (4.1 Melléklet). A megkérdezettek között szerepelt még válaszként Viktor Rizsakov, aki a Moszkvai Művész Színház Akadémiáján tanít (4.2 Melléklet), továbbá Harsányi Zsolt, Berekméri Katalin, Máté Rozália, Kozsik Ildikó, Luka Kinga, Papp Éva (4.3 Melléklet).

A megkérdezett interjúalanyok Patsy Rodenburgot, Viktor Rizsakovot és Papp Évát említik.

6. *Egyéni, páros, csoportos helyzetben történt a felvételi?*

A válaszokból kiderült, hogy a Moszkvai Művész Színház Akadémiája (4.2 Melléklet), a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem (4.3 Melléklet) és a Guildhall School of Music and Drama (4.1 Melléklet) egyaránt alkalmazták a több fordulós felvételi eljárást.

7. *Milyen térben történt a felvételi vizsga?*

A válaszokból kiderült, hogy a Guildhall School of Music and Drama nevű intézményen és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen a felvételi eljárás végig tantermekben zajlott (4.1, 4.3 Melléklet). Az egyik interjú válaszaiból kiderült, hogy a harmadik forduló a Moszkvai Művész Színház Akadémiáján már a stúdiószínpadon zajlott (4.2 Melléklet).

8. *A különböző fordulókön milyen elvárásoknak kellett megfelelni annak érdekében, hogy továbbjuss a következő fordulóra?*

A londoni Guildhall School of Music and Drama intézményében a repertoár-listának Shakespeare műveit és kortárs monológokat kellett tartalmaznia (4.1 Melléklet). A Moszkvai Művész Színház Akadémiáján a repertoár-listának tartalmaznia kellett 1-2 monológot kortárs prózából, 1-2 monológot klasszikus prózából, 1-2 kortárs verset, 1-2 klasszikus verset, illetve egy dalt és egy orosz mesét (4.2 Melléklet). A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen a repertoár-listának 5 verset és 5 monológot kellett tartalmaznia (4.3 Melléklet).

9. *Mik voltak azok a pillanatok, amikor úgy érezted, hogy igazán képes vagy megmutatni a tehetségedet és kreativitásodat?*

A válaszokból kiderült, hogy a válaszadó a Guildhall School of Music and Drama harmadik fordulóján volt érezte azt, hogy a felvételizők teljes mértékben megtudták mutatni a kreativitásukat (4.1 Melléklet). A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen kapcsolatban a fordított felvételi eljárásnak csak pozitív hatásai kerültek említésre (4.3 Melléklet).

10. *Milyen kritériumokat érzékeltél a felvételi bizottság részéről? Melyek voltak a legfontosabb szempontok?*

A válaszokból kiderült, hogy a londoni Guildhall School of Music and Dramában a felvételi bizottság elsősorban a monológok helyes előadására és az instrukciók pontos végrehajtására helyezte a hangsúlyt (4.1 Melléklet). A megkérdezettek között szerepelt még válaszként, hogy a felvételi eljárás kritériumai a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen olyanok voltak, mint bármelyik másik színművészeti szak felvételijén (4.3 Melléklet).

11. *Elmesélnéd részletesen, hogy az adott fordulón pontosan mi történt?*

A londoni Guildhall School of Music and Drama az első fordulóján egyéni előadásokra került sor, a második fordulón instrukciókat kellett követni és a harmadik fordulón pedig csoportos munka és improvizációs feladatok voltak (4.1 Melléklet). A válaszok között szerepelt még, hogy a Moszkvai Művész Színház Akadémiáján tízesével szólították be a jelentkezőket az első fordulón, ahol a felvételt vezető tanárok meghallgattak egy kis részletet a felvételizők repertoár-listájából (4.2 Melléklet). A második forduló hasonló szisztéma szerint működött a Moszkvai Művész Színház Akadémiáján, a harmadik fordulón egyéni és csoportos feladatokat kaptak a felvételizők (4.2 Melléklet). A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen az első rosta a bentlakásos időszakkal kezdődött és a későbbi fordulón került sor az egyéni feladatokra (4.3 Melléklet).

A megkérdezett interjúalanyok közül mind a hárman említik a csoportos és egyéni feladatokat a felvételi eljárás során (4.1, 4.2, 4.3 Melléklet).

12. *Milyen nehézségekkel küzdöttél a felvételi folyamat során, és hogyan sikerült ezeket leküzdened?*

A válaszok között szerepelt, hogy a londoni Guildhall School of Music and Drama felvételi eljárása során a nyomás és a stressz jelentette a legnagyobb nehézségeket, amelyet a tanárok támogató hozzáállása oldott fel. (4.1 Melléklet). A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen a szociális két ország magyar nyelvű fiataljainak szociális háttérében mutatkozó különbségeivel kellett megküzdeni (4.3 Melléklet).

13. Milyen tanácsot tudnál adni egy először felvételiző diáknak?

A megkérdezettek tapasztalatai szerint a felvételiztetők részéről tanácsként szerepelt, hogy a jelentkező legyen önmaga (4.1 Melléklet), mutassa meg, hogy hajlandó tanulni, nyitott a tanulásra, képes alázatosnak lenni (4.2 Melléklet) és merjen rossznak lenni (4.3 Melléklet).

14. Ha varázserőt kapnál, hogy bármit megtehess, akkor mit változtatnál meg a felvételi rendszeren?

Egy válaszadó szerint a felvételi rendszeren nem kell változtatni, mivel az jól működik (4.1 Melléklet), továbbá a válaszok alapján megfigyelhető, hogy a tanárok kíváncsisága a felvételizők irányába öt vizsgált felsőoktatási intézmény (Guildhall School of Music and Drama, Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem, Moszkvai Művész Színház Akadémiája, Színház- és Filmművészeti Egyetem, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Színházi tanszék) felvételi rendszerében egyaránt megfigyelhető (4.1, 4.2, 4.3 Melléklet).

15. Mit kérdeztél volna meg, amit én nem kérdeztem vagy kihagytam?

A válaszok között szerepelt, hogy az emberség fontos tényező a felvételi folyamatban (4.1 Melléklet), továbbá említésre került (4.3 Melléklet), hogy nagyon zárt és régi módú a magyar színházi szakma, ezért érdemes lenne a diákoknak külföldön is tanulni.

3.3.2 Az interjúk válaszainak összefoglalása

A megkérdezett interjúalanyok mindegyike arról számolt be, hogy a felsőoktatási intézmények, ahova felvételt nyertek több lépcsős felvételi eljárást alkalmaztak (4.1, 4.2, 4.3 Melléklet).

A vizsgált intézmények hasonló feladatokat jelöltek ki a jelentkezőknek az első fordulón, mint például klasszikus és kortárs monológok és versek előadását, improvizációs feladatokat, fizikai színházi technikák alkalmazását, egyéni és csoportos gyakorlatokat (4.1, 4.2, 4.3 Melléklet).

Az egyik interjúalany például említette, hogy egy speciális improvizációs gyakorlat során a kreatív gondolkodást vizsgálták a tanárok a Guildhall School of Music and Drama nevű

intézmény felvételi eljárása során, amely lehetőséget adott neki a felvétellel járó stressz leküzdésében (4.1 Melléklet).

A kevésbé formalizált, gyakorlatorientált gyakorlatok, mint például az improvizációs gyakorlatok különösen hasznosnak bizonyultak a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem első fordulóján (4.3 Melléklet).

Az interjúk során az egyik interjúalany kiemelte, hogy a felvételi folyamatok gyakran rendkívül stresszesek lehetnek, a magas elvárások és a fokozottan versengő légkör miatt (4.2 Melléklet).

Moszkvai Művész Színház Akadémiáján a felvételi folyamat hosszú volt, néha több hónapon keresztül tartó előkészületekkel és utazásokkal járt (4.2 Melléklet).

Egy másik interjúalany is beszámolt a felvételi folyamatokkal járó magas stresszszintről, de egyben kiemelte a Guildhall School of Music and Drama nyugodt és támogató közegét (4.1 Melléklet).

A Guildhall School of Music and Drama nevű színművészeti felsőoktatási intézmény nagy hangsúlyt fektet a Shakespeare-i és klasszikus színházi formákra (4.1 Melléklet).

A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem a három fordulás felvételit – ellentétben a magyarországi vagy a moszkvai színművészeti egyetemekkel – az „Együttélés” fázissal kezdi és utána következnek az egyéni meghallgatások (4.3 Melléklet).

A Moszkvai Művész Színház Akadémiáján, a felvételi eljárás magában foglalta a klasszikus monológok, versek előadását, továbbá a csoportos és egyéni feladatokat (4.2 Melléklet).

Ahogy Kaposváron, úgy a Guildhall School of Music and Drama felvételi eljárásának a végén is, a felvételt nyert diákokat megkérték arra, hogy az örömhírt konszolidált módon fogadják (4.1 Melléklet), ellentétben a Moszkvai Művész Színház Akadémiájával, ahol az eredményhirdetés egy nagy „fesztivál”, amikor a felvételt nyert diákokat tapsal és hatalmas ovációval fogadták (4.2 Melléklet).

4. Összegzés

Szakdolgozatom megírása során a színművészeti felsőoktatás felvételi rendszereinek vizsgálatára összpontosítottam. Kutatásom során személyes tapasztalataimat és külföldön végzett színészek véleményét is figyelembe vettem, ezen felül több európai ország felvételi folyamatát is megvizsgáltam, hogy átfogó képet kapjak a különböző gyakorlatokról. Az eredmények rámutattak arra, hogy mind a magyarországi mind a vizsgált nemzetközi felvételi

rendszerek három lépcsős rostarendszert alkalmaznak, hogy feltárják a jelentkezők színészi képességeit és alkalmasságát.

Az első rosta alapvetően a színészi alapkészségeket teszteli, a második és harmadik rosta pedig egyre mélyebbre ható elemzést végez: a felvételizők személyiségét, kreativitását, valamint pszichológiai és fizikai állóképességét helyezi fókuszba.

A felvételizők stresszkezelése és a félelem leküzdése kritikus tényező a felvételi sikeressége szempontjából. Kutatásom során azt tapasztaltam, hogy bár a stresszhelyzetben való teljesítmény javulhat, a túlzott nyomás gyakran hátráltatja a jelentkezők valódi képességeinek megmutatkozását.

A kutatás során megfigyeltem, hogy a második és harmadik fordulóban alkalmazott több napos "Együttélés" hatékonyabban tudja feltárni a jelentkezők színészi képességeit és alkalmazkodó készségeit. Emellett a második és harmadik fordulóban a színpadi alapkészségek részletes felmérése lehetőség ad az esetleges képességbeli hiányosságok feltárására.

Az interjúk során megállapítottam, hogy a felvételi módszerek eltérőek lehetnek egymástól, azonban elmondható, hogy minden vizsgált intézmény a többfordulós rendszert alkalmazza. Összességében megállapítható, hogy a felvételi eljárás hatékonyan működik és képes kiszűrni a legmegfelelőbb jelentkezőket.

Az egyik interjúban említésre került, hogy a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem intézményben a felvételi eljárás az "Együttélés" fázissal kezdődik, majd ezt követik az egyéni meghallgatások. Felmerült az ötlet, hogy esetleg érdemes lenne kiterjeszteni az első rostát több napra a magyarországi felvételi eljárásokban is, ezáltal lehetővé téve a jelentkezők alaposabb megismerését a jelenlegi 5-10 perces időkereten túl. Az interjúk során hallott improvizációs feladatok alkalmazása pozitív hatással volt a felvételizőkre, ezért érdemes lehetne ezen technikák kipróbálását beemelni a felvételi folyamatba, mivel stresszcsökkentő hatással bírhatnak a jelentkezőkre.

Remélem, hogy a kutatás eredményei segítenek a felvételizőknek mélyebb betekintést nyerni abba, hogy hogyan készüljenek fel hatékonyabban a felvételi vizsgákra.

Irodalomjegyzék

- BÉRCZES László (1987): *Beszélgetések a főiskoláról*, Színház (Budapest) folyóirat, 20.évf. 5.sz., Budapest, 3-12p.
- CSILLAG Ilona (1964): *A százéves színésziskola*, Magvető Könyvkiadó, Budapest, 359p.
- FALUS Iván (2004): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*, Műszaki könyvkiadó, Budapest, 540p.
- FORGÁCS Péter (2017): *„Taní-”, Doktori értekezés*, Színház- és Filmművészeti Egyetem Doktori Iskola, Budapest, 89p.
- PAULAY Ede (1874): *Visszapillantás a Színészeti Tanoda 10 évi működésére*, Athenaeum nyomda, Budapest, 55p.
- NÁNAY István (2005): *Tanodától – egyetemig: Az intézményes magyar színház- és filmművészképzés száznegyven éve*, Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest, 338p.
- GAJDÓ Tamás (2001): *Magyar színháztörténet 1873-1920*, Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, Budapest, ISBN: 963547363X, 1066p.
- SZ.N. (1865-1868): *Jegyzőkönyv*, a Színház- és Filmművészeti Egyetem könyvtárából, Színház- és Filmművészeti Egyetem, Budapest, 86p.
- SZ.N. (2007): *„EURÓPAI SZELLEMBEN” A Színház- és Filmművészeti Egyetem működési struktúrájának korszerűsítése az EU-s normákkal összhangban*, a Színház- és Filmművészeti Egyetem könyvtárából, Budapest, 389p.
- VÁRADY Antal (1904): *Emlékeim*, Singer és Wolfner kiadás, a Színház- és Filmművészeti Egyetem könyvtárából, Budapest, 256p.

Mellékletek

1. Melléklet: Nyilatkozat a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Varga Levente János
A Hallgató Neptun kódja:	AEWYQ6
A dolgozat címe:	Felvételi rendszerek a színművész felsőoktatásban
A megjelenés éve:	2024
A konzulens intézetének neve:	Rippl-Rónai Művészeti Intézet
A konzulens tanszékének a neve:	Színházi Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű; saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

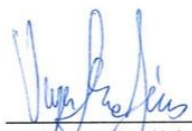
Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumába. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem MATER Hallgatói Dolgozatok repozitóriumában.

Kelt: 2024.04.29.

Hallgató aláírása

2. Melléklet: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

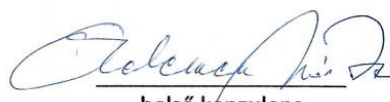
Varga Levente János (hallgató Neptun azonosítója: AEWYQ6) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre

javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: 2024 év 04. hó 28. nap

belső konzulens

3. Melléklet: Interjú forgatókönyv - A különböző országok színművészeti szakjainak felvételi eljárásairól

Készítette: Varga Levente János

A kutatás célja átfogó betekintést nyújtani a különböző országok színművészeti intézményeiben folyó felvételi eljárásainak különbségeibe és hasonlóságaiba. A kutatás címe: A különböző országok színművészeti szakjainak felvételi eljárásai. Az interjúalany személyazonossága anonim marad, személye nem beazonosítható. Az interjú válaszok rögzítése hangfelvétellel készül, majd írásos formában kerülnek a válaszok feldolgozásra. Az interjú időtartama kb. 1 óra. A kutatás eredményeiről a szakdolgozat megvédése után írásban tőlem (Varga Levente János) tudsz értesülni.

Beleegyezel az interjúban való részvételbe?

Beleegyezel, hogy hangfelvételt készítek a beszélgetésünkről?

A kutatási kérdések

A kutatásommal szeretném feltérképezni a különböző színművészeti oktatási intézmények felvételi folyamatait, valamint tapasztalatokat és élményeket szerezni már végzett színészektől, amelyek segítségével az először felvételiző diákok számára részletesebb betekintést nyújthatok a felvételi eljárásokba.

1. Bevezető kérdések

1.1 Hogyan kerültél a színház közelébe?

1.2 Melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézménybe, vagy intézményekbe felvételiztél életed során?

2. Fő kérdések

2.1 Milyen felkészülési folyamatok előzték meg az első fordulóra történő jelentkezésedet?

2.2 Hány forduló volt a felvételi eljárás abban az évben, amikor jelentkezted arra az egyetemre, ahova végül felvételt nyertél?

3. Általános háttér

3.1 Kik voltak a felvételit vezető tanárok?

3.2 Egyéni, páros, csoportos helyzetben történt a felvételi?

3.3 Milyen térben történt a felvételi vizsga?

3.4 Amennyiben kellett repertoár-lista, milyen anyagokat kértek belőle?

3.5 A különböző fordulókön milyen elvárásoknak kellett megfelelni annak érdekében, hogy továbbjuss a következő fordulóra?

4 Felvételi folyamat

4.1 Mik voltak azok a pillanatok, amikor úgy érezted, hogy igazán képes vagy megmutatni a tehetségedet és kreatitásodat?

4.2 Milyen kritériumokat érzékeltél a felvételi bizottság részéről? Melyek voltak a legfontosabb szempontok?

4.3 Elmesélnéd részletesen, hogy az adott fordulókön pontosan mi történt?

5. Kihívások és tanulságok

5.1 Milyen nehézségekkel küzdöttél a felvételi folyamat során, és hogyan sikerült ezeket leküzdened?

5.2 Milyen tanácsot tudnál adni egy először felvételiző diáknak?

6. Zárás

6.1 Ha varázserőt kapnál, hogy bármit megtehess, akkor mit változtatnál meg a felvételi rendszeren?

6.2 Mit kérdeztél volna meg, amit én nem kérdeztem vagy kihagytam?

4. Melléklet: Interjúk

4.1 Melléklet: 1. Interjú

Az interjút a Messenger alkalmazás videóhívás funkcióján keresztül bonyolítottuk le.

Dátum: 2014.04.15.

Kérdező: Varga Levente János

Interjúalany: H.M. (férfi, az Egyesült Királyságban végezte a tanulmányait)

Szia! Először is köszönöm szépen, hogy elfogadtad a felkérést. A kutatás célja átfogó betekintést nyújtani a különböző országok színművészeti felsőoktatásában folyó felvételi eljárásainak különbségeibe és hasonlóságaiba. A kutatás címe: A különböző országok színművészeti szakjainak felvételi eljárásai. Az interjúalany személyazonossága anonim marad, személye nem beazonosítható. Az interjú válaszok rögzítése hangfelvétellel készül, majd írásos formában kerülnek a válaszok feldolgozásra. Az interjú időtartama kb. 1 óra. A kutatás eredményeiről a szakdolgozat megvédése után írásban tőlem (Varga Levente János) tudsz értesülni.

Beleegyezel abba, hogy hangfelvételt készítsék a beszélgetésünkről?

Beleegyezem.

Beleegyezel az interjúban való részvételbe?

Természetesen.

Köszönöm szépen. Az első kérdésem az lenne, hogy hogyan kerültél a színház közelébe?

Családon belüli története. Az édesapám ismert színész volt, és a nővérem ugyancsak a pályán van. Mindig is körülöngte a családot a szakma gyerekkorom óta. Látom, figyelem, és úszom ebben az egészben.

Melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézménybe vagy intézményekbe jelentkeztél életed során?

A színművészetire, amikor még főiskola volt. Azt megelőzően az angol Royal Academy of Dramatic Arts nevezetű RADA rövidítésű intézménybe, illetve a LAMDA nevezetű intézménybe,

a London Academy of Music and Dramatic Arts intézményébe, illetve a Guildhall School of Music and Drama nevezetű színi iskolába.

Milyen felkészülési folyamatok előzték meg az első fordulóra történő jelentkezésedet?

Természetesen a követelmény a magyar intézményben 15 vers volt és 5 darab monológ. A külföldi intézményben pedig 3 darab monológ, 1 Shakespeare, 1 Shakespeare korabeli és 1 kortárs. Ezek voltak a követelmények.

Ez mind a kettő egyetemre igaz, amit mondtál a külföldin, ugyanez volt a kritérium?

Igen.

Hány forduló volt a felvételi eljárás abban az évben, amikor jelentkeztl arra az egyetemre, ahová végül felvételt nyertél?

Hát három forduló volt, a harmadik két napig tartott már. A felvételizők száma durván olyan 2000 lehetett.

Egy kicsit tudnál nekem részleteiben mesélni arról, hogy különböző fordulókön mi történt?

Az első fordulón a panel, ami körülbelül egy olyan 6-8 tanárból állt, ha jól emlékszem. Kértek nyilván a választottakból. Azt hiszem, hogy nekem mind a három monológot el kellett mondanom. Azt követően szétszedték a tanárokat, hogy ne tudják egymást befolyásolni. Tehát három külön szoba volt, ahol kettő-kettő tanár figyelte az akkori felvételizőket. És mindegyik szobában egy-egy monológot kérhettek, amit majd a továbbiakban összevetettek, hogy ki, mit és hogyan látott. Szerintem eléggé jó gondolkodásra vall, hogy legyen egy egységes vélemény az akkori felvételizőről. És a harmadik pedig, ahogy mondtam, két napig tartott. Ott gyakorlatilag bármit kérdezhettek már. Akkor a legvégén csak az igazgató, illetve, ha jól emlékszem, az egyik magasabb beosztásban lévő tanár és a beszédtanárom volt jelen. És ezt megelőzően az első nap ebből a két napból, az egy improvizációs foglalkozás volt mozgással egybekötve. Tehát mozgás és improvizáció.

Ez az első nap volt, a harmadik fordulón?

Igen.

Egy kicsit még előtte tudnál nekem mesélni a második forduló élményeidről?

Hát nagyon nehezen emlékszem rá vissza, az igazság. A második fordulóban már kicsivel többet rendeztek bele, kicsivel jobban nézegették akkor már a diákokat, hogy ki mennyire képes instrukciót bedolgozni, elfogadni vagy végrehajtani, mekkora az affinitás benne. Az érdekesebb számomra igazából azon kívül, hogy egy személyesebb találkozó volt, mármint nem nyolc ember előtt felvételizni, az a harmadik forduló volt. És a harmadik fordulónak az első napja. Mondanék talán egy érdekes dolgot, amire nagyon kevesen gondolnának elsődlegesen, az pedig egy improvizációs gyakorlat, ahol csak körbe-körbe kell futnod a szobában. És aztán a későbbi években derült ki a számomra, hogy ez miért volt fontos feladat. Az a felvételiző színészdíák, aki végrehajtja ezt a feladatot, annak az arcán valami megjelenik akkor, amikor körbe-körbe rohangál egy szobában, mert próbál társítani hozzá valamilyen történetet. Egyszerűen beindul a színész agya és már azt is figyelik, hogy mennyire erős a tekinteteket, meg a szemek. És aztán a későbbi években esett le, hogy vagy valaki elől menekültek, vagy valakit éppen üldöztek vagy egy kémtörténetté vált, vagy egy kriminél. Egy pusztán körbe-futás. Tehát valamit kerestek már akkor, hogy merre mozdulhatnak el a lelkek vagy az agyak.

Visszatérve egy kérdésre a második fordulóra, hogy egy vagy több napos volt?

Az egynapos volt. Az egy teljes napos volt, és elég fárasztó. Arra emlékszem, hogy kijöttem az egyikről, és nagyon emberségesek, és nagyon kedvesek voltak mindig. És emlékszem, hogy kétségbe voltam esve az első forduló után, hogy amit sikerült akkor mutatnom, azt én kevésnek éltem meg. Valamiért úgy éreztem, hogy nem lett eltalálva. Hiányosságom volt, és elkezdtem aggódni, föl alá járkáltam. Láttam az egyik tanár, aki a második szobában volt, vagy talán a harmadikban és odajött hozzám, kezét a vállamra tette, és azt mondta, hogy na, akkor, ezt most gyorsan elfelejtem, semmi probléma nincs az ég adta egy világon, csak azért, mert itt még előtted van két szoba. Nem hinném, hogy nagyot téveszthetnél volna odabent. Szedd össze magad, ülj le, vigyázz, igyál egy pohár vizet, fújd ki magad, és hajrá! Volt annál már valami olyan, ami sokkal ember közelebb volt, mint a másik két akkori angol intézményben.

Ha jól értem, akkor az első fordulón, amit mondtál, hogy különböző szekciókra szedték a tanárokat, hogy itt ajtóról ajtóra kellett egy idő után járni, és mindenhova bementél, és utána a következőbe?

Igen, tehát három ajtó volt, ez így nézett ki a termék az iskolában, és ennyi volt az egész tulajdonképpen. Emlékszem, hogy a második teremben talán ott mondtam a második Richárd monológomat egy elég nagy színházi embernek, akiről akkor én még nem nagyon sokat tudtam. Ő Patsy Rodenburg, tulajdonképpen a beszédtanára a Sir Ian McKellennek, és a Dame Judi

Denchnek. De nagyon sok mindenki mással dolgozott, és remek könyvei vannak, mint a *The Need for Words and the Right to Speak*. Tehát nagyon sok jó színházi szakmai írása van beszédről. És emlékszem rá, hogy ő akkor valahogy semmi mást nem kért tőlem, csak hogy az összes úgymond idéző jelbe tett tűzi játék, ami ilyenkor talán kényszeresen egy fiatal jelentkezőben megnyilvánul, azt valahogy fejtsük le arról, ami a valós történet és a magja annak, amit én most előadok. És csak azt kértem, hogy a szoba másik végébe üljek le a padra, rakjam a kezem a térdem közé, és csak mondjam el azt, ami a történet maga. És úgy tűnik, hogy sikerült is egyébként már. Nagyon jól beszélgettünk utána, a későbbiekben oda bent. Tehát nagyon közvetlen, nekem a közvetlenség, az emberség is egy nagyon nyitott forma volt az, ami rendkívül előnyös volt.

Még a második fordulóról szeretnék egy kérdést feltenni, hogy egyéni vagy csoportos munkák voltak a második fordulón?

Egyéni.

A harmadik fordulóra ez igaz, vagy ott inkább már csoportos munkák folytak?

A harmadik inkább csoportos. A harmadik egy bemelegítéssel kezdődik, és a mozgástanáron kívül egy mesterségtanár is jelen van. A mozgástanár bonyolítja le a felvételizőkkel a feladatukat, és a mesterségtanár meg nyilvánosan a sarokból kémeli, vagy nézi, kinek mekkora affinitása van hozzá, mennyire hozzáértő, vagy mennyire flott, vagy mennyire rutinosabban, amit csinál, vagy amit kérnek tőle.

Akkor erről szólt az első nap, hogy a mozgásórák, úgymond...

Az első nap az a nagy panel, akkor ott van nyolc ember, vagy hat ember, nem tudom, mert nem emlékszem. A második nap az a külön szobák, és a harmadik pedig a mozgás és az improvizáció. Hát úgy igen, a harmadik nap az első napi az a mozgás, a második napi pedig az improvizáció. És így volt felbontva három napra a harmadik forduló? Igen, hát két napra a harmadik forduló. A legvégén az döbbenetes volt, hogy mennyire emberségesen közölték velünk az igeneket, meg a nemeket. Az is nagyon érdekes volt nekem.

Ezt elmeséled részleteiben?

Arra emlékszem, hogy ott volt egy félmagyar diák, aki azért annyiban volt félmagyar, hogy egyébként Angliában született, ott nevelkedett, és abszolút angol volt, de az édesanyja származását tekintve magyar volt. És emlékszem, hogy az első listán lévő neveket, három listát

olvastak fel, és az első, akkor én még nem tudtam, listára kerültek azok, akiket felvettek, ez 24 ember volt akkor. És emlékszem, hogy a Nadja, úgy hívták őt, Nagy Thousand, sikoltott ott, csak nem értette utána valahogy kiadni magából ezt a sikoltást, hanem egyből a szájára tette a kezét, és visszagyűrt a székére. És akkor én azt gondoltam, hogy vége van, mert biztos, hogy ez nem az, akkor ez nem sikerült. Külön elkülönítettek minket egy szobába, és sokat kellett várni. A lényege az az, hogy három listát olvastak fel, egy, aki a biztosan felvételt nyert, a különböző diákok csoportja. A második az, akiket akkor szoktak olyan, például egy ilyen második lista, tehát hogyha valaki kiesik az elsők közül, és nem ezt a iskolát választja, hanem esetleg máshol is felveszik, és egy más intézménybe szeretne menni. És a harmadik meg nyilvánvalóan azok, akiknek sajnos nem sikerült akkor a vizsga. Emlékszem, hogy felvonultak a legvégén a felvételt nyert teremben, és nagyon precízen, és nagyon nagy kellemmel megadták a módját annak, ahogy közölték velünk, hogy minket felvettek. Sőt, még fel is hívták a figyelmüket arra, hogy vannak még az épületben azok, akiknek nem sikerült ez az évi felvételi. Legyünk tisztelettel ők iránt, de jövőre minket nagyon sok szeretettel várnak itt, az egyetem falai között, és akkor már mindenki ugrált, örült, és megfordult a szoba.

Milyen térben történtek ezek a felvételi állomások?

Ezek tantermek voltak. Ezek a tantermek általában letisztult termek voltak.

Az egyik végével egy ilyen ládaszerű ülőalkalmatosság, amiben lehet lejtetni mindenféle kelléket, amire később éppen szükség lehet. Természetesen az egyik oldala tükör, az esetleges táncgyakhoz, és amit függönnyel lehetett húzni. De a letisztultság és a leginkább a koncentrációt elősegítő közegeként volt ez valahogy rendezve. Talán még egy zongora volt benne valahol.

Ez igaz a harmadik fordulóra is, vagy az egy színpadon történt?

Nem volt színpad, hanem természetesen. A harmadik forduló az egy két akrobatikaterem volt, illetve inkább egy tornateremhez hasonló szoba volt, és mind a kettőben az egyikben a mozgás, a másikon a terem az akrobatika, vagy mármint az improvizációs rész az alap.

Mik voltak azok a pillanatok, amikor úgy érezted, hogy igazán képes vagy megmutatni a tehetségedet és kreativitásodat?

Szinte elejétől a végéig azt éreztem, hogy érdeklődnek, és ez jó volt. Nem éreztem, hogy unottak lettek volna egy percre sem. Talán a külföldi személyem egyébként, ez egy teljesen angol

intézmény, tehát nem nemzetközi iskola, bár megcsúsz, hogy néhány nem angol is felvételt nyert az intézménybe, de ez alapvetően egy angol egyetem.

Milyen kritériumokat érzékeltél a felvételi bizottság részéről, melyek voltak a legfontosabb szempontok szerinted?

Nem voltak különösebb kritériumok, azon kívül, mint amit kitűztek, hogy azokat el kell, hogy mondjuk a monológokra értem ezt. Valahogy teret adtak, lehetőleg majdnem minden felvételizőnek, hogy meg tudjanak nyilvánulni, saját maguk lehessenek.

Milyen nehézségekkel küzdöttél, ha volt ilyen a felvételi folyamat során és hogyan sikerült ezeket leküzdened?

Emlékszem a drukkra. Arra nagyon emlékszem, mert nagyon szerettem volna, hogy ez működjön. És aztán ez a későbbiekben működött is, ami egy nagyon érdekes folyamat volt, mert engem az első és a második angol intézményből is kitétek. Tehát oda nem lettem felvéve, és rettentően el voltam keseredve, ez volt a harmadik. És ennek a harmadik épületnek, illetve a tanároknak volt valamilyen olyan aurája, vagy szellemisége, amiben úgy éreztem, hogy illő vagyok, és valamilyen otthonosnak találtam. Vannak ezek a terek, ahol jó belépni, ez a Guildhall az ilyen volt.

Milyen tanácsot tudnál adni egy először felvételiző diáknak?

Legyen ön maga. Azzal nem lép félre. Ez nagyon fontos, hogy önazonos legyen az, aki felvételizik.

Ha tegyük fel, varázserőt kapnál, hogy bármit megtehess, akkor mit változtatnál meg a felvételi rendszeren?

Ebben a felvételi rendszerben semmit. Semmit azért, hogy egyedi a világon. Ez úgy volt egységes és átgondolt, törődő és intelligens, ahogy a nagykönyvben megvan írva.

Összevetve a magyarországi és az angol felvételi rendszert, milyen különbségeket érzékeltél?

Talán a rendszerezettségben és az időbeosztásban. Valamilyen tágabb értelemben volt értelmezve a magyar felvételi, kicsivel. Rendszertelennek hatott a számomra. Hosszas volt, és nem volt időbeosztása. Szabadjára voltak, akkor engedve a felvételizők. Ilyen emlékem van róla.

Mit kérdeztél volna meg, amit én nem kérdeztem meg, vagy kihagytam? Vagy esetleg, amit érdekesnek tartasz még elmondani?

Nem hiszem, hogy van olyan, amit kihagytál volna. Nem tudom, az emberség fontos tényező benne. Azt éreztem, hogy nem vizsgáztatva vagyok, hanem érdeklődéssel viszonyulnak hozzám. Ez volt az egyik legszimpatikusabb magában a helyben. Talán technikailag azok fontos állomások, hogy nyilván kell, hogy legyen egyfajta térérzéked. Azon kívül, hogy van kellő érzékenységed és rátermettséged. Hogy valamiért el tud magad helyezni egy színpadon vagy egy térben. Még akkor is, hogyha az oké, az nem feltétlen egy színpad. Legyen egy diagonál, ami átmegy rajta. Balra, jobbra, jobbra, balra. Fönről le és lentről föl. Ez egy érdekes megfigyelés lehetett annak.

Nagyon szépen köszönöm az interjút.

Nagyon szívesen.

4.2 Melléklet: 2. Interjú

Az interjút a Messenger alkalmazás videóhívás funkcióján keresztül bonyolítottuk le.

Dátum: 2014.04.12.

Kérdező: Varga Levente János

Interjúalany: V.B. (férfi, Oroszországban végezte a tanulmányait).

Először is köszönöm szépen, hogy részt veszel az interjúban. A kutatás célja átfogó betekintést nyújtani a különböző országok színművészeti felsőoktatásában folyó felvételi eljárásainak különbségeibe és hasonlóságaiba. A kutatás címe: A különböző országok színművészeti szakjainak felvételi eljárásai. Az interjúalany személyazonossága anonim marad, személye nem beazonosítható. Az interjú válaszok rögzítése hangfelvétellel készül, majd írásos formában kerülnek a válaszok feldolgozásra. Az interjú időtartama körülbelül 1 óra. A kutatás eredményeiről a szakdolgozat megvédése után írásban tőlem (Varga Levente János) tudsz értesülni.

Beleegyezel-e, hogy hangfelvételt készítsünk a beszélgetésünkről?

Beleegyezem.

Beleegyezel az interjúban való részvételbe?

Beleegyezem.

Hogyan kerültél a színház közelébe?

Szerettem színházba járni már régen is és valahogy így jött az egész

Az első kérdésem az lenne, hogy melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézménybe jelentkezted életed során?

Több színművészeti szakkal rendelkező egyetemre is jelentkeztem. Kezdve a Budapesti Színművészeti és Filmművészeti Egyetemmel és a Kaposvári Egyetem színművészeti szakára. Engem a Kaposvári Egyetemre vettek fel, ahol befejeztem az első évet, majd onnan kerültem a Moszkvai Művész Színház Akadémiájára. Oroszul úgy hívják, hogy "skolasztudiamhát". Van egy hivatalosabb neve is, amit most fejből nem tudok pontosan megmondani, de az Anton Pavlovics Csehov Művész Színházhoz tartozó V. L. Nemirovics-Dancsenko Iskolastúdió. Magyarul egyszerűen csak Moszkvai Művész Színház Akadémiájának nevezzük. Tehát van a Moszkvai Művész Színház, és a hozzá tartozó akadémia.

És miért döntöttél úgy, hogy külföldön szeretnél színművészeti képzésben részt venni?

Valójában nem így döntöttem. Azt kell tudnod, hogy én klasszikus értelemben nem jelentkeztem a Moszkvai Művész Színház Akadémiájára. Jól ismerem a felvételi folyamatot, mert a Kaposvári Egyetem első évének végén részt vettem egy nemzetközi színházi műhelyben, ahová spanyolokat, macedónokat és más nemzetiségű diákokat is meghívtak. Voltak franciák is, számos nemzet képviseltette magát. Együtt voltunk a Moszkvai Művész Színház Akadémiájának elsőéves osztályával, akik éppen befejezték az első évet. Ez egy cserediák kapcsolat részeként jött létre a Kaposvári Egyetem és a MHAT között. Bocsánat, azt nem említettem, hogy MHAT-nak is nevezzük az iskolát, tehát MHAT. És úgy alakult, hogy amikor befejeztem az első évet Kaposváron, elmentünk tíz napra Oroszországba, hogy megnézzük az oktatást és a színházat. Ez fantasztikus utazás volt, sajnos a COVID miatt ez a cserediák program már nem létezik. Remélem, hogy újraéleszthető lesz. Szóval akkor ez még létezett, és ott töltöttünk tíz napot májusban, megnéztük az iskolát. Az orosz színház csodálatos volt, de az oktatás, amit láttunk, a vizsgák, az valami elképesztő volt. Teljesen lenyűgözött mindenkit. És akkor arra gondoltam, mivel oroszul tudok, hiszen gyerekkoromban éltem Oroszországban, hogy megpróbálom a felvételit. Egy hónappal később a cserediák kapcsolat miatt az ő diákjaik jöttek hozzánk táborba, és nagyon összebarátkoztam az elsőévesekkel, Viktor Rzsakov osztályával. Akkor már eldöntöttem, hogy megpróbálom a felvételit. Tehát így történt, hogy később Viktor Rzsakov meghívott magához tanulni, és én éltem ezzel a lehetőséggel. Ez egy hosszú folyamat volt, amíg sikerült megvalósítani. Kezdve azzal, hogy önköltségesként kellett pénzt keresnem szerencsére találtam ösztöndíjat, amely fizette a tandíjat és a kolis díjat is. Illetve azt is el kellett intézni, hogy elfogadják az orosz oktatási rendszerben a magyar érettségimet, ami egy online felületen keresztül zajlott. Ennek az elfogadása hosszú folyamat volt, minden hivatalosan pecsételve és lefordítva, de végül minden összejött, és ott kezdtem el tanulni. Tehát valójában nem klasszikus értelemben jelentkeztem, de ha nem így alakul, akkor is jelentkeztem volna. És azt mondhatom, hogy az iskola, amit láttam, hihetetlen volt. A fegyelem, a rendszer, a kreativitás, amit ezek a gyerekek elsajátítottak ott. Vagyis igen, ami nekik volt, csak hát főleg megadták a lehetőséget, hogy ők ezt ki tudják teljesíteni, és használják a kreativitásukat. És ez egyszerűen olyan volt... Csak ilyeneket is, hogy mondjam, például a balettórájuk, van ott kint balettoktatás. A táncóra első fele mindig balett, klasszikus balett, rúd mellett. És az is hihetetlen volt, hogy a húsz darab színművészeti diák milyen pontosan emelte egyszerre a lábát és tette le. Tehát valami elképesztő volt. És nagyon tetszett az egyetemi élet is. Hát klasszikus értelemben végül is lehet azt mondani, hogy ott is van egy kampusz, de hogy az tulajdonképpen úgy néz ki, hogy van az

akadémia, van a színház és van a stúdiószínpad, tehát egyben van az egész. Én ezért döntöttem úgy, hogy oda megyek, mert az oktatás nagyon úgy tűnt, hogy az ott az egyik legjobb színiskolának mondják a világon, és csak alá tudom támasztani.

Akkor egy kicsit rátérünk most a felvételire. Akkor te igazából te nem vettél részt a felvételi folyamatban, de azzal tisztában vagy, hogy pontosan hogyan működik ott kint?

Így van, igen. Én magam nem mentem át a folyamaton, de igen, de láttam többször is.

Hány fordulás a felvételi az egyetemen kint Moszkvában?

Igazából ott is három. Tehát van az első kettő, ami meghallgatás, tehát az első az egy klasszikus meghallgatás, van egy repertoár-listád, amivel bemész és felvételizel. A különbség a magyarhoz képest az, hogy Oroszországban nincs elektronikus formájú jelentkezés felsőoktatási intézményekben. Vagy legalábbis ebben az intézményben nincs. Amikor még én ott tanultam, akkor végig nem volt. Tehát ez úgy működött, hogy meg volt hirdelve az egyetemnek az oldalán, a weboldalán, vagy ki volt rakva az iskolában is persze, hogy melyik napokon van az első rosta. És azokon a napokon lehet oda menni. És ez így is történt, hogy oda évente rengetegen felvételiznek, körülbelül olyan 7000-en, 5-7000-en felvételiznek oda. Mostanra már, amikor én ott tanultam, akkor jött be ez a szabály, hogy behoztak egy napi limitet, hogy maximum 200 embert hallgatnak meg egy nap. Ezért ez úgy szokott kinézni, hogy egy nappal a felvételi előtt, tehát már a felvételit megelőző éjszaka megjelenik az iskola előtt egy tömeg. Egy tömeg gyerek, akik ugye nem csak Moszkvából jönnek, hanem egész Oroszországból. Tehát Kamcsatkától kezdve Irkuszkon át, egészen Pétervárig, ezerfelől jönnek ezek a gyerekek. Van olyan, hogy napokat utazva, csak azért, hogy felvételizhessenek, és akkor megérkeznek, és gyakran az is előfordul, hogy ők ott végig várják az éjszakát. Tehát éjszaka ott átcsorognak, és várják a másnap reggel 10 órát, hogy meginduljon a felvételi. Tehát kemény. Nagyon kemény. Illetve ugye Moszkvában hat színi egyetem van, és általában ezek a gyerekek, akik nekik Kamcsatkáról, azok eljönnek Moszkvába egy hétre, és akkor egy hét alatt végig mennek az összes színi egyetemnek a felvételi első rostáján. Úgy mindig össze szinkronizálják az egyetemek, hogy ez így meg tudjon történni. Tehát nagyon kemény ilyen szempontból, hogy Magyarországon is bekerülni egy színi egyetemre, az hatalmas küzdelem, hatalmas verseny, meg izgalom, meg tényleg arról van szó, hogy az álmaidat akarod elérni, és hogy te ezt akarod, de ott viszont még durvább. Tehát ezek a körülmények még durvábbá teszik. És körülbelül olyan áprilisban szokott ez kezdődni, tehát az első rosta. Igen, és akkor ezután van a második rosta, és még abban is különbözik a magyartól bocsánat, hogy ott úgy történik, hogy bemennek

reggel, tehát mondjuk ott valakik végig várták az éjszakát, és akkor egy tömeg összegyűlik az iskola előtt, és akkor reggel tízkor bemennek, és elkezdenek ilyen listát a gyerekekről, akik itt vannak. És akkor ilyen tízesével szólítják be őket, tízesével mennek be a termekbe, egyszerre két-három teremben zajlik a felvételi különböző vizsgabiztosokkal, mert az első rostán azért még nem csak az osztályfőnök nézi őket, hanem az iskola összes tanára, akik éppen ráérnek. És akkor tízesével bemennek, ott meghallgatják őket, és akkor egymás előtt, tehát ott tízen ülnek benne a gyerekek, és van egy vizsgabizottság, és akkor mondják, hogy na akkor kérem, akkor valaki bátor kezdje. És akkor valaki feláll, követi őt, valaki más, és akkor itt szépen lassan végig mennek rajta. Persze ott sincs az, hogy végig hallgatnak mindent, tehát lehetetlen. És hát azért ezekből a tízes csoportokból azt kell, hogy mondjam, hogy többször fordul ez elő, hogy senkit nem hívnak vissza. Viszont mondjuk egy tízes csoportból ilyen két-három embert szoktak maximum visszahívni második rostára, és még ami nagyon fontos, és szerintem ez érdekes is, hogy van olyan, hogy mondjuk ha valaki kurva vagyis bocsánat, nagyon messziről jön, mondjuk Irkutskból, akkor nem feltétlenül hívják vissza második rostára, hanem azt mondják nekik, hogy ha mondjuk elég jó a srác vagy a gyerek, akkor azt mondják, hogy jó, akkor ő ugyanilyen jól tudna teljesíteni a második rostán, és minek hallgassuk meg még egyszer, akkor hívjuk rögtön a harmadik rostára. Vannak itt az első után rögtön a harmadik, hogy megspóroljanak neki egy utazást is. Tehát azért erre figyelnek a tanárok, tisztában vannak azzal, hogy Oroszország hatalmas nagy. Tehát ez így az első rosta, és a második rosta igazából körülbelül ugyanez. Csak ott már meg van szabva, hogy melyik napon menjenek, meg be vannak hívva, össze van írva a lista, és ott már nem kell éjszakákon át várniuk, hogy bejussanak.

Bocsáss meg, említetted, hogy szintén repertoárlistával kell készülni, ez hasonlóan a Magyarhoz, tíz vers, öt monológ, egy-két dal, vagy ez náluk máshogy működik?

Igen, egyébként ez hasonló. Verseket szoktak kérni, szerintem ott is ilyen tíz verset szoktak talán kérni, de egyébként azt például meg tudom neked most nézni gyorsan. Azért készítettem ki a számítógépet, mert biztos voltam benne, hogy szükség lesz erre. Meg úgy gondolom, hogy most biztos, hogy ki is van írva, mert már április van, úgyhogy most zajlanak a felvételek. És egyébként most pont a Viktor Ryzsakov, az én mesterem választ új osztályt, mert ugye mi osztályunk után, mi 2020-ban végeztünk, és... Bocsánat, máris... Igen. Na, egyébként most például pont itt le van írva, hogy idén, úgy zajlik, hogy Viktor Ryzsakov választ osztályt, három forduló, és akkor itt le van írva, hogy áprilisban például első rostán, azok vasárnaponként vannak, hetedik, tizenhetedik, huszonegyedik, huszonnyolcadik, májusban is, és igazából

még június és júliusban is van első rosta. Ugye olyan sok a gyerekek, hogy egész egyszerűen ez a folyamat július közepéig el szokott húzódní simán. De várjál, mi volt a kérdése?

Hogy mi a repertoár-lista összeállítása.

Figyelj... Aha, itt van, na, tessék. Tehát itt van a program, idén például a következő a repertoár, és szerintem ez amúgy most, hogy nézem, igen, kb. ez szokott lenni, tehát egy kötőjel kettő részlet kortárs prózából, egy kötőjel kettő részlet klasszikus prózából, egy kötőjel kettő vers kortárs költészet, és egy kötőjel kettő klasszikus vers, illetve ezen kívül egy dal, és egy „bájsznya”. A „bájsznya” ez ilyen orosz meseszerű, ez ilyen mese történet, rövid mese. Egy mese. Tehát ez nálunk egyébként ilyen eléggé gyakori, elterjedt. Ilyen népmese körülbelül az lehet. Igen, tehát, hogy igazából látod, egy, kettő, kettő, négy, hat, nyolc, hát igen, olyan tíz szövegrészletet kell hozni a dallal együtt. Tehát azért nem tíz vers, nem öt monológ, nem öt dal.

Az első rostán a felvételizőket instruálják, vagy csak meghallgatják a szöveget?

Az első rostán inkább csak meghallgatják. Tehát ott az első rostán, mivel ugye baromi sok gyerekek van, ott tényleg az tulajdonképpen másról nem szól, minthogy megnézik a gyereket, hogy néz ki. Hogy néz ki, és meghallgatnak egy kis részletet. Tehát ez kicsit olyan, mint nálunk is igazából, de hogy igazából tényleg nagyon szórják őket, mert ugye rengeteg van belőlük.

A második rostáról tudsz egy kicsit mesélni nekem?

A második rostán azért ott már előfordul, hogy igen, ott instruálhatják őket, feladatot kaphatnak. Kicsit jobban bele is kérdeznek az életükben, meg hogy egyáltalán kik ők. Tehát ott már inkább arra azon van a hangsúly, hogy tényleg egy adott szöveget hogyan tudnak előadni. Tehát ott már tényleg inkább ezzel van hangsúly, és hogy mennyire kreatívok. Tudod egyébként egy fontos dolog azt tudni, hogy a Moszkvai Művész Színház Akadémiájában egy osztályban 30 embert vesznek fel. De nem feltétlenül lesz mindegyikből színész. És ezzel a tanárok is tisztában vannak. Tehát itt ők nem azon vannak, hogy márpedig itt klasszikus értelemben vett színészeket fogunk nevelni, meg színésznőket fogunk nevelni. Hanem elsősorban jó embereket akarnak nevelni, és művészeket. Tehát nem véletlenül az a neve az iskolának, hogy Művész Színház Akadémiája, mert ők itt művész embereket akarnak nevelni. Tehát sok olyan osztály, nekem is az osztályomban van olyan ember, akiből nem színész lett, hanem zenész. Tehát ő elment zenei irányba. Mert nagyon ért hozzá. Zenei előadó lett. Nem klasszikus értelemben vett színész, nem szabadúszó, hanem zenész. De ez például elég gyakori, hogy valaki nem klasszikus értelemben vett színész lesz, hanem mondjuk ilyen rendezvényeken fellépő ember. És neki ez teljesen

rendben van. Tehát egyébként itt, ott ugye sokkal több lehetőség van. Mind a színházban, mind a filmgyártás terén, minden téren. És őket nem zavarja, nem feltétlenül akar mindenki színházban dolgozni. Ja. Nem tudom, válaszoltam a kérdésre?

Abszolút, ez érdekes volt, mert ez nagyon nagy különbség.

Igen, igen, igen, bocsánat, bocsánat. Igen, tudom már, mi volt a kérdésed.

Tehát, hogy ezért, amit most elmondtam, ezért a második rostán is, igazából, tudod, olyan embereket engednek tovább a harmadikra, nem csak olyanokat, akik, na jó, akkor jó színész lesz, hanem akiket látják, hogy akarnak. Akarnak, tudnak és legfőképpen tehetségesek. Tehát, hogy van nekik valamilyen ajándék, valami égi adomány. Tehát, hogy amihez értenek, vagy nagyon érdekesek, hogy gondolkodnak. Tehát, hogy egész egyszerűen érdekes, tehetséges embereket keresnek.

A harmadik rostáról tudsz egy kicsit mesélni nekem, hogy szám szerint nagyjából oda hány ember jut be, és hogy milyen rendszer szerint dolgoznak a tanárok?

A harmadik rosta, az akárcsak itt, több napos. Illetve, várjál, várjál, most ezt kicsit ne haragudj, de puskázni fogok. Hogy is van a harmadik rosta, várjál, mikor napot. Igen, igen, tehát a harmadik rosta, az is ilyen több napos, de nem olyan jellegű, mint nálunk, hogy így együtt élnek, napokig és jeleneteket csinálnak, hanem kapnak különböző feladatokat. És olyan is van, hogy mondjuk megkapják a feladatot hétfőn, és akkor utána mondjuk, na mindegy. Igazából a harmadik rosta úgy néz ki, hogy van egy nap, amit ők úgy hívnak, hogy „konkurs”. Verseny. Hogy a verseny. És az egy nap, ami egy ilyen nagy, nagy, bazinagy meghallgatás. Ahol már tényleg csak azok vannak ott, akik tovább jutottak a harmadikra. Hogy hány ember, hát mivel 30 embert vesznek föl, nyilván változó, hogy hány ember jut tovább, de én szerintem a harmadik rostára körülbelül olyan 80-90 ember lehet. Tehát valami 60-70, valami ilyesmi szám lehet, ez változó, de 30-at vesznek föl. És ott is be vannak osztott csoportokra, ott már nagyobb csoportokra. A harmadik rosta az általában már a stúdiószínpadon, sőt, mi igazából mindig a stúdiószínpadon történik, nem pedig a mesterségtermekben. És olyan az egész, hogy kapnak különböző feladatokat. Olyan feladatot, amit egyénileg kell teljesíteniük, és olyan feladatot is, amit közösen, mondjuk hárman, négyen össze kell állniuk, és teljesíteniük kell. Például az én osztályom, az kapott zenei feladatot. Tehát, hogy ketten hárman össze kellett állniuk, és aki, amit játszik, vagy amit tud játszani, azzal szóval együtt valamit létrehozni, egy számot előadni. Vagy egy részletet előadni. Tehát például volt ilyen feladat. Volt ezen kívül még állatutánc is. Nem mindig van, de ez is előfordul, hogy állat etűdt. Valamilyen állatot meg

kellett csinálniuk. Egy feladat. És akkor ezt követi... Igen, és akkor olyan csoportokra, nagyobb csoportokra vannak osztva ezen a versenynapon, tehát az utolsó nagy napon, három-négy csoport szokott lenni. Inkább négy. És akkor bemennek egyszerre, leülnek ugyanúgy a stúdiószínpadra, egy ilyen nagy-nagy félkörbe, ott ülnek a tanárok, vagy két oldalra leülnek, és akkor ott ők előadják, amit készítettek. És akkor még utána egyenként is mindenkit meghallgatnak. Részleteket, szöveget, zenei részleteket. Nekem például volt olyan osztálytársam, aki egyébként zongoravirtuózként felvételizett, ő volt a legfiatalabb az osztályunkban, nagyon kislány volt még akkor, és ő például ott előadott több zongoraművet is. De hát elképesztő a srác. Tehát azt mondom, hogy igazából... De ilyen, hogy jelenetgyártás ott nincs. Ez egy fontos különbség. Ott ilyen nincs, hogy jelenetet le kell gyártaniuk felvételizőként. Mert miért is tudna egyébként egy felvételiző jelenetet gyártani, ha nincsen semmi korábbi színművészeti képzése, érted? Egész egyszerűen ott inkább arra kíváncsiak, hogy mennyire tudnak a dobozon kívül gondolkodni a gyerekek. Mennyire tudnak kreatívan megoldani dolgokat. Tehát itt ezen van a fő hangsúly. Egyébként elfogok neked küldeni egy videót, és ebben nézzél bele, mert ez egy háromrészes dokumentumfilm sorozat, és ebben pont az én osztályomat vették. Fel van véve az egész felvételi folyamat. Így össze van vágva ilyen dokumentumfilmnek. Most nem tudom, hogy van előtted komputer, vagy most meg tudod nyitni.

Lehet, hogy majd inkább az interjú után nézem majd meg.

Jó, akkor ezt majd elküldöm neked, mert nyilván itt vannak interjú részletek, beszélnek is a gyerekek, de hogy itt igazából ebből nagyon jól lejön. És szerintem ebből nagyon jól meg tudod érteni, hogy hogy zajlik. Itt fel van véve az is, ahogy... Na tessék, itt például kislány pont alszik a folyosónak. Várja az első rostáját. Tehát itt aztán tényleg... Ez a videó szerintem nagyon jól átadja az egésznek a hangulatát. Igen. És akkor hát ez a harmadrosta. Az így néz ki. És akkor még azt szeretném elmondani, hogy hogy zajlik, mi történik a harmadrosta után. Tehát ezután a verseny után. Mert hát az se egészen olyan, mint nálunk. Tehát én emlékszem, hogy amikor a színművészetére felvételiztem, ott bejött a két tanár, és akkor felolvasták azokat az embereket, akik bejutottak. És... És akkor megkérték őket, hogy akkor álljanak föl, és akkor menjenek ki a nem tudom melyik terembe. De hogy legyenek szívesek csöndben maradni, de hogy ne sértsék meg azokat, akiknek nem sikerült. Tehát nagyon, tényleg nagyon etikusan próbálták itt elintézni. Oroszországban ez nagyon nem így történik. Tehát ott az van, hogy lemegy az utolsó ember, általában estében nyúló, tehát ez már este sötétbe szokott véget érni az egész. És ott a sétáló utcán, a művész színház előtt áll egy tömeg. Tehát az a felvételiző gyerekek, a rokonok, az ismerősök, a barátok, azok, akik nem jutottak be, rengeteg ember, az előző osztály, a többi

osztály. És ott egy ilyen nagyon izgatott hangulata, tehát itt pezseg a levegő, tényleg azt érzem, mintha buli lenne vagy valami. Mindenki baromira izgul, van, aki már iszik, van, aki nem. És akkor itt jön az a rész, hogy így néha így kiszólogatnak a tömegből egy-egy embert. Tehát egy-egy felvételizőt behívnak megint, és megkérdeznek tőlük dolgokat. Például ilyeneket, hogy nézze, mi felvesszük magát, de csak önköltségesre tudjuk felvenni. Tehát ez azt jelenti, tudod, hogy akarják őt, de nem biztosak benne, mert mindig úgy van, hogy van körülbelül, nem tudom, huszonöt állami hely, vagy huszonhárom vagy huszonkettő, ez mindig változik, és van még hét vagy valamennyi, ami önköltséges. És akkor, hogy azt úgy vállalja el. És akkor az első évben például, sok ember, sok olyan ember van, aki önköltségesen tanul. De azért a második évre már igyekeznek mindenkit valahogy áttenni államilag finanszírozottra. Tehát ott ez is egy fontos kérdés. Tehát ott nem vesznek fel mindenkit államilag. Hanem van mindig pár ember, aki önköltségesen van, aztán igyekeznek nyerni még pár státuszt, és akkor fel tudják őket, át tudják őket rakni. És akkor tudod, ezt így megbeszélik a gyerekekkel, és ezután az irodai részleget vezető nő feláll egy asztalra, és fog egy listát, és hangosan felolvassa először a lányokat, aztán a fiúkat, és minden név felolvasása után ilyen üdvözlő, örömlélegzés, öröm. A gyerek az ugye teljesen ki van, és rohan be a bejárati ajtón, be a terembe, és ott tényleg az eufóriának minden érzése. Tehát az a több hónapos, mondom április-július közepéig tart, több hónapos van, akinek utazásokkal teleszűrte, ilyen brutális tortúra, az így sikerült és véget ért, ez elképesztő. És ezt is majd mondom, ez mind benne van, három részből áll ez a dokumentumfilm, az utolsó rész legvégén ez van. Nézd meg mindenképp, hogy jobban megérted, mert valami elképesztő. És érted, furcsa a dolog ez, mert én nagyon értékeltem azt is, ahogy ezt az SZFE-n kezelték annak idején, engem nem vettek fel oda először, és tényleg nagyon etikusan kezelték, de nekem ez is tetszik. Mert azért tudod, persze, tehát van sok gyerek, aki ott nagyon el fog keseredni. De van, akiknek ez életük élménye, amit soha a bűdös életben nem fognak elfelejteni. És meg is határozza az egész életüket. Tehát nagyon más a hozzáállás ilyen téren. Igen, és akkor így. Igazából ez körülbelül a felvételi folyamat. Hát ne haragudj, nem tudtam túl rövidre venni.

Ha tegyük fel, varázserőt kapnál, hogy bármit megtehess, akkor mit változtatnál meg a felvételi rendszeren?

Tudod, ez egy nehéz kérdés, mert ezek a különbségek, amiket most elmondtam a kettő között, ha így megnézem a két felvételi rendszert, a magyart meg az orosz, mind a kettő az adott színházi világban hiteles. Tehát én értem, hogy a magyar felvételi rendszer miért ilyen, és azt is értem, hogy az orosz rendszer miért ilyen, mert az orosz színházi világban ez ilyen tud lenni,

mert ezt igénylik. Tehát náluk az, hogy nem jeleneteznek a felvételin, szerintem az egy jó dolog. Mert mondom, miért kéne tudnia egy felvételiző diáknak jelenetet összeraknia? Miért kéne? Meg egyébként meg jó lesz az a jelenet. Tehát, hogy érted, hanem igazából arra, én szerintem ez, hogy a felvételirendszer milyen, ez nagyon szorosan összefügg azzal, hogy az oktatás rendszer milyen. Érted? Tehát ez ettől függ inkább, úgyhogy így nem nagyon tudok mondani, hogy miben lehetne fejlődni. Ezt szerintem egy összetette dolog. Tehát a felvételi nem választható le az oktatás minőségétől az egész iskolai rendszertől. Érted? Tehát erre így nem tudok válaszolni igazából. Nem tudom, hogy miben lehetne fejlődni. Nekem az nagyon szimpatikus, hogy tényleg kíváncsiak ott kint. De mondjuk ez nem igaz, mert azért itt is éreztem, hogy itt is kíváncsiak voltak arra, hogy kik vagyunk mi. Ezek közös mind a kettőben.

Milyen tanácsot tudnál adni egy elsőre felvételizőnek, akár a moszkvai színműn, akár az itthonin.

Igen, ez vicces, mert pont tegnap beszéltem egy gyerekkel, egy ismerőssel, aki most fog felvételizni először, és nagyon akarja, hogy segítsek neki. Milyen tanácsot tudnék adni? Figyelj, legtöbbször azt mondanák viccesen erre, hogy légy önmagad. De hát, várjál egy kicsit, gondolkozom. Szerintem meg kell mutatni, hogy ki vagy. De tényleg, egész egyszerűen bátran, magabiztosan, és legfőképpen el kell érned, hogy lássák azt, hogy te ezt akarod. És hogy hajlandó vagy tanulni, nyitott vagy a tanulásra, és hogy képes vagy alázatosnak lenni. Ezt éreztetni kell. Tehát egész egyszerűen azt kell látni, hogy te ezt akarod. És azt is, hogy van gondolatod. Tehát, hogy van gondolatod mindenhez. A versekhez. Még ha nincs is jól értelmezve egy szöveg, egy felvételizőnél, egy monológ, tök mindegy. Ha neki van gondolata, tehát hogyha van, ő szerinte ez miről szól, ő számára miről szól, és ő azt akarja közvetíteni, átadni. Lehet, hogy még nincsenek meg hozzá a megfelelő eszközei, de próbálkozik. Ha ezt látja egy felvételizőbizottság, azt értékelni fogja. Szóval én ezt mondanám neki, ilyen tanácsot. Magabiztosan mondja el, mutassa meg, hogy ki ő. Hogy ki ő, vagy mit gondol, és mi gondol. Hogy ő, hogy látja ezt az egészet. Valami ilyesmit tudnék neki gondolni.

Esetleg kérdeztél volna még valamit, amit én nem kérdeztem, vagy kihagytam?

Hát, igazából szerintem sok mindenről szó esett. A felvételi kapcsán.

Hát nézd, azt esetleg még talán érdekes tudnod, hogy ott ki Moszkvában hat színi egyetem van, és mindegyik színi egyetem más. Tehát, hogy konkrétan stílusában más. Abban, hogy milyen stílusú színházat oktatnak ott. Ezért mindegyik felvételénél mást kérnek. Tehát ez, amit én most neked elmondtam, ez nem az orosz rendszer. Ezt fontos tudnod, hogy nem ez az orosz rendszer.

Ez a Moszkvai Művészinház Akadémiájának a rendszere. De én pontosan tudom, hogy a Sukinszkij Intézetben, ami szintén egy jó iskola, ott teljesen mást kérnek. Tehát ott biztos, hogy full mást kérnek. Vagy mondjuk a GITIS-ban is biztos, hogy mást kérnek. Tehát ez konkrétan az én iskolámnak a rendszere. Ezt még fontos, ha tudod. De nagyjából ennyi.

Akkor köszönöm szépen az interjút neked.

Szívesen.

4.3 Melléklet: 3. Interjú

Az interjú személyes találkozó formájában történt.

Dátum: 2014.04.13.

Kérdező: Varga Levente János

Interjúalany: N.D. (nő, Romániában végezte a tanulmányait)

Szia! Először is köszönöm szépen, hogy elfogadtad a felkérést az interjúra. A kutatás célja átfogó betekintést nyújtani a különböző országok színművészeti felsőoktatásában folyó felvételi eljárásainak különbségeibe és hasonlóságaiba. A kutatás címe: A különböző országok színművészeti szakjainak felvételi eljárásai. Az interjúalany személyazonossága anonim marad, személye nem beazonosítható. Az interjú válaszok rögzítése hangfelvétellel készül, majd írásos formában kerülnek a válaszok feldolgozásra. Az interjú időtartama körülbelül 1 óra. A kutatás eredményeiről a szakdolgozat megvédése után írásban tőlem (Varga Levente János) tudsz értesülni.

Beleegyezel-e abba, hogy a beszélgetésünkről hangfelvételt készítek?

Beleegyezem.

Beleegyezel-e az interjúban való részvételbe?

Beleegyezem.

Szuper. Első kérdésem az lenne, hogy hogyan kerültél a színház közelébe?

Valahogy ez mindig érdekelt.

A kérdésem az lenne, hogy melyik színművészeti szakkal rendelkező felsőoktatási intézménybe vagy intézményekbe jelentkezted életed során?

Színház- és filmművészeti egyetemre, a Kaposvári Egyetemre és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemre. Halk vagyok?. Jó, szóval, hogy a Színművészeti Egyetemre, a kaposvári színész szakra és a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemre.

Miért döntöttél úgy, hogy külföldön szeretnél színművészeti képzésben részt venni?

Azért, mert nem vettek fel, és úgy éreztem, hogy nagyon skatulyázva vesznek fel, és hogy semmiféle másságot nem fogadnak el, tehát egy rendszer szerint vesznek fel osztályfőnökök

embereket, és én nem illeszkedtem abba a rendszerbe abban az időben. Azóta változott ez a dolog, és én úgy éreztem, hogy ez a komfortzónámból való kilépés, ha elmegyek külföldre.

Marosvásárhelyen, ahogy mondtad, a rendszer másképp működött?

Persze, ott másképp skatulyáztak be, de felvettek.

A következő kérdésem az lenne, hogy hány forduló volt a felvételi eljárás abban az évben, amikor jelentkeztl arra az egyetemre, ahová végül felvételt nyertél?

Három.

Mik voltak azok a pillanatok, amikor úgy érezted, hogy igazán képes vagy megmutatni a tehetségedet és kreativitásodat a felvételi folyamán?

Hogy teljesen máshogy zajlott a felvételi rendszer, mert ott eleve a beköltözéssel kezdtünk, és utána volt egyéni. Ami minden más egyetemen alapvetően fordítva volt. Az első rosta volt az egyéni, ahol hoztad az X prózádat, X versedet, X énekedet. Vásárhelyen fordított menetben működik. Tehát az egésznek a megkoronázása egy egyéni felvételi vizsga.

Erről tudnál kicsit részletesebben mesélni, hogy ez a három forduló hogyan nézett ki Marosvásárhelyen?

Tehát egy hét volt egy beköltöző hét, aminek a felénél kb. ugyanúgy működött minden, mint a színművészetin és a kaposvári egyetemen. Hogy jeleneteket kellett csinálni, aztán megmutattuk. Pedagógusok voltak mellettünk, akik valamilyen módon irányították. Nem voltak csoportok, tehát nem volt olyan, mint mondjuk Kaposváron, hogy valakinek a csoportjában vagy, és akkor annál csinálsz jelenetet. Mindenki mindenkivel csinált. De olyan szinten, hogy szakosodás és utálás. A legvégén volt. Tehát abban az évben, amikor én csináltam, vagy mindig van bábos szak is, színész szak is, táncos szak is, tehát mindenféle szak. És a legvégén szakosodunk. Tehát az eleje teljesen egy ilyen közösségi alkotófolyamat, aminek a felénél kb. egy hétnek a harmadik-negyedik napján van egy első rosta, ami az addigi jelenetektől kiszűrte embereket juttatja tovább. Utána a második rosta ugyanebből áll. Csak azt hiszem, hogy fix anyagokkal dolgoztunk, de drámákból csináltunk jeleneteket. És a harmadik rosta, ott nem volt választó, ott nem rakta ki senkit a második után, hanem egy nagy szűréssel ment a harmadik. Emlékeim szerint, de lehet, hogy most, igen, így emlékszem. Nem tudom, mennyit törölt az agyam.

Repertoár-listával kellett készülni?

Persze.

Ez miből állt? Vagy mi volt a kritérium?

Talán egy picit kevesebb, mint a pesti. De nem emlékszem, mert nekem ugye, mivel hosszú évekig felvételiztem, egész konkrét repertoár-listám volt, és én abból ott éppen, amelyhez kedvem volt, azt írogattam be. De talán ilyen 5-5-5 volt talán. Tehát nem volt akkor a választás, illetve improvizálni is kellett a harmadik rostákon. Tehát adtak improvizációs feladatokat.

És így összevetve a Magyarországi felvételit és a Marosvásárhelyit, milyen élményeid vannak ezzel kapcsolatban? Tudsz különbséget tenni, melyik, ami jobb volt, vagy melyik, ami rosszabb volt?

Persze, hogy tudok. Hát olyan szempontból, hogy az első rostának a feszülése, hogy te idegen emberek előtt a legrosszabb ilyen teljesítményed nyújtod pályakezdőként, úgyhogy nincs rutinod a castingban, hiszen ez egy ilyen casting szituáció. Annál az, hogyha egy hétig néznek téged, és utána kell egyéniben teljesítened, egy sokkal nagyobb bizalmod van magad fele is, meg a tanárok fele is.

Hogyan nézett ki mondjuk egy nap? Milyen foglalkozások voltak?

Az van, hogy őszintén nem emlékszem teljes mértékben, mert azért viszonylag rég volt, tehát most már mindjárt hat éve, vagy hét, vagy nem, nem tudom, mikor. Tizenhatban végeztem. De úgy emlékszem, hogy voltak közös órák, tehát talán volt beszédóra, meg mozgás, meg a báb, de hogy inkább az emlékeim azok, hogy inkább a jelenetek gyártására, tehát hogy inkább az együtt dolgozásra fektették a hangsúlyt, mint az egyéni, a végéig az egyéni, tehát hogy a végéig nem az egyéni felmérések, hanem a közösségi munka volt, ami domináló volt.

Kik voltak a felvételit vezető tanárok, arra emlékszel el?

Harsányi Zsolt, ki volt még bent? Berekméri Kati volt még bent. A Báb osztályból a Máté Rozi, Kozsik Ildikó. Az ottani koreográfus a Luka Kinga. Hát igazából a Papp Éva, aki a beszédtanár, tehát akik ott tanító pedagógusok, bárki beülhetett a felvételelire, illetve voltak oda járó diákok is ott. Tehát mindig voltak bent a felvételin, hogy mesteren levő diákok, akik még segítettek nekünk.

A második és a harmadik rostán inkább egyéni feladatok voltak vagy voltak páros, csoportos feladatok?

A második rostán csak az az elsőnek a folytatása volt, olyan, mintha nem lehet volna születni, de lehet, hogy volt ott is egy rosta, csak az úgy volt, hogy a második rosta végén volt a harmadik rosta. Tehát ott lehet, hogy ott volt egy szűrés, csak én arra már nem emlékszem, hogy engem nem szűrtek ott ki. És én végig csináltam az egyénit is, de az egyben volt. Tehát nem volt különbség az első kettő között. Mondom, szerintem talán az első az olyan volt, ami nem drámai anyagból dolgoztunk, hanem kötetlen improvizáción alapult, és a második rostán meg kötöttebb volt.

A különböző fordulókön milyen elvárásoknak kellett megfelelni annak érdekében, hogy továbbjuss a következő fordulóra?

Levente, hát ezt a kérdést, hogy minek kellett megfelelni, hát nyilván tudni kellett beszélni mondjuk magyarul, tehát azt szerintem egyéni, ugyanannyira egyéni, mint bármelyik másik színművész szakfelvételén, hogy látnak-e benned valamit vagy nem, hogy alkalmasnak tartanak-e erre vagy nem az ottani ízlés szerint. Nyilván ott egy sokkal szabadabb ízlés van, mert a román színház nagyon nagy befolyásoltsággal van az erdélyi magyar színházra, ezért egy sokkal színesebb, hát igen, véleményem szerint sokkal színesebb és nyitottabb a hozzáállás. Igen, és akkor az volt.

A különböző fordulókön milyen nehézségekkel kellett neked megküzdened?

Hát a szociális különbségekkel, tehát, hogy amikor mi mentünk Vásárhelyre, akkor mi voltunk talán az első olyan nagyobb horderelyű osztály, ahol magyarországiak megjelentek, előtte ugye nyilván csak erdélyiek mentek oda, és egy nagyon nagy a különbség az erdélyi 18 éves fiúról, aki Székelyudvarhelyről jön, vagy Gyergyószentmiklósról, mint tőlem, aki Pesten voltam.

Milyen tanácsot tudnál adni egy először felvételiző diáknak?

Nehéz kérdés, mert azt a tanácsot tudnám adni, hogy merj rossznak lenni, mert a rossz az nem rossz, legalább bátor, és azért nehéz ez a tanács, mert igazából baromi nagy az elvárás, hogy ezt sugallja mindenki neki, mert mindenki azt mondja, hogy inkább ne legyen színész, mert milyen nehéz. Azt gondolom, hogy mindenki tapasztalja meg a saját bőrén, hogy ez mennyire nehéz, vagy nem nehéz, úgyis kiderül, hogyha nem bírja. De hogy igazából talán az, hogy bátorság, és ugorjon mindenki bele, ne csak fél testtel, hanem teljes testtel az egészbe. Ennyit.

Ha varázserőt kapnál, hogy bármit megtehess, változtatnál valamit a felvételi rendszeren? És ha igen, akkor mit változtatnál meg? Akár itt Magyarországon, akár kint Marosvásárhelyen?

Hát talán... Jaj, Istenem... Talán nyitottabbá tenném az embereket, és hogy ahogy a felvételizők bíznak egy-egy felvételiben, úgy a tanárok is legalább olyan bizalommal forduljanak, és ne csak megszokásból építkezzenek. De hát ez nyilván a felvételiztetőkről szól. A rendszerről kapcsolatban meg talán annyit, hogy... Igazából az volt, hogy a vásárhelyi felvétel, hogy az tényleg annyira jó volt, hogy ilyen fordított működési elven alapul, hogy szerintem az minden egyes egyetemen praktikus lenne, ha nem először bedobnák úgy ezeket a 18 éves, éppen a seggüket leporoló gyerekeket egy ilyen casting szituációban, mert nem mindenki alkalmas 18 évesen, mert éppen csak most ismerkedik meg magával. Ennyit.

Mit kérdeztél volna meg, amit én nem kérdeztem, vagy kihagytam?

Most ez is olyan hosszú csönd, ezt fogsz hallani ideig. Hát például azt megkérdeztem volna magamtól, hogy egy más nyelvű közegben ugyanolyan-e a színészképzés, mint a magyar közegben. Vagy hogy módosít-e ezt mondjuk Szlovákiában, Romániában, Szerbiában, vagy ha bármelyik másik olyan külhoni egyetemen tanulsz, ahol amúgy magyar az oktatás.

És erre mit válaszolnál?

Hát, hogy nagyon más. Nagyon más. Bármennyire nem tanulok románul például, nem tanultam románul, mégis egy egészen más színházi nyelvet tanultam meg. És teljesen máshogy dolgozom, mint mondjuk a magyarországi színészek. És erre nagyon sok példát tudok mondani. Mármost, hogy az életemből nagyon sokszor tapasztaltam ezt, hogy mennyivel másabbul állok egy próbafolyamatba, mint egy, aki Magyarországon végzett. És hogy ajánlanám nagyon-nagyon sok Magyarországon járó főiskolásnak, hogy kimenjenek picit dolgozni külföldre, mert nagyon más tapasztalatot szereznek. Mert nagyon zárt és szerintem régi módú a magyar színházi szakma. És ezt nem mindenki mond, csak alapjáraton, mi ugyan még mindig másba vagyunk, nagyon elemző és nagyon értelmező színházunk képviselői, miközben van nagyon sok másfajta is. És tök közel. Ennyi.

Akkor nagyon szépen köszönöm, hogy részt vettél az interjúban.

Én is köszönöm. Hajrá!